МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра

КОМУНІКАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Виконав: магістрантка 2-го курсу, групи 8.2813-1з
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування»
В. Ю. Казанцева

Керівник: доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи,
к.психол.н., доцент Бойко Г.В.

Рецензент: професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи,
Болдуєв М.В.

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління
Кафедра філософії, публічного управління та соціальної роботи
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи
_____Т.І. Бутченко
«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРАНТЦІ
Казанцева Валерія Юріївна
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Комунікація органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації
керівник роботи Бойко Г.В., к.психол.н., доцент
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «11» березня 2024 року № 433-с

2. Строк подання студентом роботи 4 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Антонова Л. В., Антонов А. В., Івашова Л. М. Інформаційно-комунікаційні інструменти забезпечення ефективного врядування в Україні на державному та регіональному рівнях. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 1. С. 10–17. Бойко Т. О. Цифрові комунікації в публічному управлінні. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА»* Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2023. Вип. 166. С. 84–88. Горохова Л. Досягнення та перспективи реформи децентралізації в Україні *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Випуск 46, 2023. С. 253–261.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Дослідження стану наукової розробки проблеми комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації. 2. Уточнення змісту основних понять дослідження: «комунікація», «місцеве самоврядування», «громада», «децентралізація». 3. Розглянути принципи та методи дослідження комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації. 4. Проаналізувати комунікацію органів місцевого самоврядування: сутність та основні складові. 5. Дослідити методи оцінки ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації. 6. Сформувати висновки

щодо закордонного досвіду організації комунікації місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації. 7. Провести оцінку ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації. 8. Розглянути можливості реалізації закордонного досвіду комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації. 9. Сформувати напрями підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 4 рисунки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Бойко Г.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	20.03.2024	20.03.2024
Розділ 2	Бойко Г.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	28.08.2024	28.08.2024
Розділ 3	Бойко Г.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	10.10.2024	10.10.2024

7. Дата видачі завдання 10 березня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень 2024	*виконано*
2.	Бібліографічний пошук	Квітень 2024	*виконано*
3.	Розробка основних положень роботи	Червень 2024	*виконано*
4.	І розділ	Червень – серпень 2024	*виконано*
5.	ІІ розділ	Серпень – жовтень 2024	*виконано*
6.	ІІІ розділ	Жовтень – листопад 2024	*виконано*
7.	Систематизація висновків	Листопад – грудень 2024	*виконано*
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2024	*виконано*

Студент _____ Казанцева В. Ю.
Керівник роботи _____ Г.В. Бойко

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.В. Заіка

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 89 сторінок, 72 позицій у списку літератури.

КОМУНІКАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Метою дослідження є пошук напрямів підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації.

Об'єктом дослідження є комунікація органів місцевого самоврядування та громади.

Предметом дослідження є особливості комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації.

Методи дослідження: індукції, дедукції, опитування, узагальнення.

Новизна дослідження: поєднання міжнародного досвіду, сучасних технологій та реалій української децентралізації, що дозволяє розробити нові методи та інструменти для підвищення ефективності комунікації між місцевими органами влади та громадянами в умовах складних соціальних і політичних викликів.

Гіпотеза: впровадження передових міжнародних практик комунікації органів місцевого самоврядування та громади, зокрема через розвиток цифрових платформ, створення механізмів зворотного зв'язку.

Висновки. 1. Регулярна звітність органів місцевого самоврядування, проведення відкритих звітів перед громадою за допомогою зустрічей або публікацій у ЗМІ.

2. Розміщення важливих документів (бюджет, план розвитку, протоколи засідань) у публічному доступі сприятиме відкритості та довірі з боку громадян.

3. Проведення громадських слухань, відкритих зустрічей, опитувань та консультацій з важливих питань дозволяє громадянам активно впливати на процеси ухвалення рішень і формування місцевої політики.

SUMMARY

The qualifying paper consists of 89 pages, and 72 entries in the list of references.

COMMUNICATION BETWEEN LOCAL GOVERNMENT BODIES AND THE COMMUNITY IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

The *research objective* is a search for ways of improving the efficiency of communication between local government bodies and the community in the context of decentralization.

The *subject of research* is the communication between local government bodies and the community.

The *scope of research* includes special aspects of communication between local government bodies and the community in the context of decentralization.

Research methods: induction, deduction, interview, and generalization.

The research is novel in that it combines international practices, modern technologies, and the reality of Ukrainian decentralization which allows to develop new methods and tools for the improvement of efficiency of communication between local authorities and citizens under the conditions of complex social and political challenges.

Hypothesis: implementation of best international practices of communication between local government bodies and community, in particular via the development of digital platforms, and the creation of feedback mechanisms.

Conclusions. 1. Regular reporting of local government bodies, and delivery of public reports towards the community in the form of meetings or media publications.

2. Making important documents (budget, development plan, and minutes of meetings) publicly available will facilitate openness and trust on the part of citizens.

3. Holding public hearings, open meetings, interviews, and counseling on important issues enables citizens to influence actively the processes of decision-making and the formation of local politics.

ЗМІСТ

ВСТУП……..3
РОЗДІЛ 1 МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ……..7
1.1 Стан наукової розробки проблеми комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації…….7
1.2 Уточнення змісту основних понять дослідження: «комунікація», «місцеве самоврядування», «громада», «децентралізація»……...14
1.3 Принципи та методи дослідження комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації……...20
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ……..27
2.1 Комунікація органів місцевого самоврядування: сутність та основні складові……...27
2.2 Методи оцінки ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації……...38
2.3 Закордонний досвід організації комунікації місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації……....46
РОЗДІЛ 3 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ……..50
3.1 Оцінка ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації……50
3.2 Можливості реалізації закордонного досвіду комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації…….61
3.3 Напрями підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації……...67
ВИСНОВКИ……...74
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ……...81

ВСТУП

Актуальність дослідження. Комунікація між органами місцевого самоврядування та громадянами є однією з основних складових ефективного функціонування демократичної держави, особливо в умовах децентралізації. Впровадження реформ децентралізації в Україні поставило нові вимоги до організації взаємодії між владою та громадянами, що робить питання комунікації актуальним як ніколи.

Децентралізація дозволила органам місцевого самоврядування значно розширити повноваження, які раніше належали центральним органам влади. В результаті цього змінюється і роль громадян, які тепер можуть безпосередньо впливати на процеси ухвалення рішень на місцевому рівні. Важливою складовою цього є ефективна комунікація, яка забезпечує інформування громадян про рішення, проекти та програми місцевої влади.

Активна участь громади у процесах управління, участь у розробці бюджету, а також в обговоренні важливих для громади питань можливі лише за умови безперешкодного доступу до інформації, а також можливості зворотного зв'язку між громадянами та органами місцевого самоврядування. Децентралізація не лише збільшує фінансові та адміністративні можливості місцевих органів влади, а й покладає на них відповідальність за використання ресурсів і прийняття рішень. Враховуючи, що фінансові потоки на місцевому рівні значно зросли, постає питання прозорості діяльності місцевих органів влади.

Системи ефективної комунікації допомагають громадянам контролювати та впливати на процеси, пов'язані з використанням бюджетних коштів, розвитком інфраструктури та іншими важливими аспектами. Прозорість у витрачанні бюджету, інформація про ухвалені рішення, програми та проекти дозволяють громадам відчувати більшу довіру до органів місцевого самоврядування.

У сучасному світі комунікація дедалі більше реалізується через цифрові

платформи, що дозволяє громадянам мати доступ до публічної інформації будь-де й у будь-який час. Це є важливою частиною децентралізаційних процесів, оскільки використання онлайн-платформ і цифрових технологій дозволяє забезпечити оперативність у поширенні інформації, проведенні консультацій, а також отриманні зворотного зв'язку.

Інтерактивні платформи для петицій, голосувань, громадських слухань та консультацій дозволяють активніше залучати громадян до процесу ухвалення рішень, підвищуючи їхню довіру до органів місцевого самоврядування. Важливо, щоб ці платформи були інтуїтивно зрозумілими та доступними для всіх верств населення, включаючи осіб з обмеженими можливостями.

Актуальність комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації неможливо переоцінити. Вона є основою для забезпечення ефективного управління на місцях, підвищення рівня довіри між громадянами та владою, а також розвитку демократичних процесів. Залучення громадян до ухвалення рішень, інформування їх про зміни та можливість зворотного зв'язку дозволяють створити систему, яка сприяє розвитку місцевих громад і відповідає європейським стандартам прозорості та підзвітності.

Проблемна ситуація. В умовах децентралізації в Україні, місцеві органи влади отримали значно більші повноваження та можливості для самостійного управління. Водночас, незважаючи на значні зміни в системі місцевого самоврядування, проблема ефективної комунікації між органами місцевого самоврядування та громадами залишається невирішеною.

У багатьох випадках громади не отримують достатньої інформації про рішення органів місцевого самоврядування, а також мають обмежені можливості для безпосереднього впливу на ухвалення рішень. Це призводить до низького рівня довіри громадян до влади, а також до неефективного використання місцевих ресурсів. Більше того, відсутність належних механізмів зворотного зв'язку та інструментів для реального впливу на місцеві процеси часто стає причиною соціальних напруг, конфліктів і навіть протестів.

Об'єктом дослідження є комунікація органів місцевого самоврядування та громади.

Предметом дослідження є особливості комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації.

Метою дослідження є пошук напрямів підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації.

Завдання дослідження полягають в розгляді наступних питань:

1. дослідження стану наукової розробки проблеми комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації;

2. уточнення змісту основних понять дослідження: «комунікація», «місцеве самоврядування», «громада», «децентралізація»;

3. розглянути принципи та методи дослідження комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації;

4. проаналізувати комунікацію органів місцевого самоврядування: сутність та основні складові;

5. дослідити методи оцінки ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації;

6. сформувати висновки щодо закордонного досвіду організації комунікації місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації;

7. провести оцінку ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації;

8. розглянути можливості реалізації закордонного досвіду комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації;

9.сформувати напрями підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Гіпотеза дослідження: впровадження передових міжнародних практик комунікації органів місцевого самоврядування та громади, зокрема через розвиток цифрових платформ, створення механізмів зворотного зв'язку та підвищення прозорості в управлінських процесах, значно покращить

ефективність взаємодії між органами місцевого самоврядування та громадянами в умовах децентралізації в Україні.

Методи дослідження: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, опитування узагальнення.

Практичне значення дослідження полягає у розробці та впровадженні рекомендацій щодо покращення комунікації між органами місцевого самоврядування та громадами в умовах децентралізації, що дозволить підвищити ефективність управлінських процесів, збільшити рівень довіри до місцевої влади та сприяти розвитку демократії на місцевому рівні.

Практичне застосування результатів дослідження дозволить органам місцевого самоврядування створювати ефективні стратегії комунікації, спрямовані на покращення взаємодії з громадою, що включають інноваційні підходи до інформаційного обміну, а також врахування потреб і побажань місцевих мешканців у процесі ухвалення рішень.

Новизна дослідження полягає в унікальному поєднанні міжнародного досвіду, сучасних технологій та реалій української децентралізації, що дозволяє розробити нові методи та інструменти для підвищення ефективності комунікації між місцевими органами влади та громадянами в умовах складних соціальних і політичних викликів.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури.

РОЗДІЛ 1
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ

1.1 Стан наукової розробки проблеми комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Ефективна комунікація між органами місцевого самоврядування та громадою є основою демократичного управління. Вона сприяє прозорості, підзвітності та участі громадян у прийнятті рішень. Дослідження цієї теми дозволяє виявити, як децентралізація впливає на ці процеси та які інструменти комунікації можуть бути найбільш ефективними.

Комунікація відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного управління на місцевому рівні. Це стосується як інформування громадян про важливі рішення та події, так і отримання зворотного зв'язку від громади. Дослідження допомагають розробити методи та підходи, які покращують цей обмін інформацією, що у свою чергу підвищує ефективність управління.

У періоди кризи, такі як воєнний стан, важлива роль комунікації полягає у зміцненні соціальної згуртованості та підтримці морального духу населення. Дослідження в цій сфері можуть виявити, як різні стратегії комунікації впливають на соціальну єдність та стійкість громад.

Умови воєнного стану вимагають швидкого та ефективного поширення інформації для забезпечення безпеки громадян. Дослідження кризової комунікації дозволяють розробити оптимальні стратегії інформування населення про загрози, евакуаційні маршрути, доступ до медичної та гуманітарної допомоги. Це має критичне значення для збереження життя та здоров'я людей.

Використання цифрових технологій у комунікації з громадою є важливим напрямком досліджень. Розуміння, які саме технології та платформи найбільш ефективні в умовах децентралізації та кризи, дозволяє органам місцевого самоврядування ефективніше впроваджувати сучасні інструменти комунікації.

Дослідження комунікації також сприяють розробці методів залучення громадян до управлінських процесів. Це включає в себе механізми зворотного зв'язку, участь у громадських слуханнях та консультаціях, що в кінцевому підсумку підвищує довіру до влади та її рішень.

Дослідження проблеми комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації та воєнного стану є надзвичайно важливим для забезпечення ефективного, прозорого та демократичного управління. Воно дозволяє виявити оптимальні підходи та стратегії, що сприяють підвищенню якості управлінських процесів, зміцненню соціальної згуртованості та безпеки громадян.

Комунікація органів місцевого самоврядування з громадою є ключовим елементом ефективного управління, особливо в умовах децентралізації та воєнного стану. Зараз ця проблема є особливо актуальною для України через збройний конфлікт та значні реформи, спрямовані на децентралізацію влади.

Сус Л. визначає процес децентралізації є одним із пріоритетних напрямів адміністративної реформи в Україні та передбачає підвищення ролі регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування у здійсненні економічних та структурних реформ. Децентралізація прискорює зміни в економіці регіонів, полегшує управління державною та спільною власністю, сприяє транскордонному та регіональному співробітництву в різних сферах суспільного життя [54]. Глизнер С. В. метою політики у сфері децентралізації, відходу від централізованої моделі управління в державі, вважає забезпечення дієздатності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні [12].

Сучасний рівень децентралізації та розширення повноважень місцевого самоврядування розпочався у 2014 році, і Україна повернулася до конституційних засад парламентсько-президентської республіки. Прагнучи приєднатися до останніх європейських тенденцій управління, пов'язаних із роллю місцевого самоврядування, українська влада стратегічно розглядає реформу децентралізації як внесок у розвиток місцевої демократії. Однак,

незважаючи на конституційне закріплення (ст. 7 Конституції України), місцеве самоврядування в незалежній Україні набуло інституційної самостійності завдяки колишньому впливу Радянського Союзу [61]. Тому дана область перебуває на етапі переходу від централізованого державного управління до децентралізованої моделі публічної влади. Результатом успішної децентралізації є створення незалежного місцевого самоврядування, здатного ефективно вирішувати місцеві проблеми та надавати якісні публічні послуги населенню в рамках системи публічної влади [4; 40].

На основі аналізу характеристик Л. Гороховою встановлено, що в Україні різною мірою впроваджені всі види та децентралізовані форми.

Українська модель є змішаною, а методи реалізації використовуються комбіновано. Подальші дослідження включають можливості галузевих реформ, зокрема таких як: передача закладів середньої освіти у власність та управління ОТГ у сфері освіти; завершення створення мережі опорних шкіл як центрів освітніх округів в ОТГ; оптимізація мережі шкіл з урахуванням потреб громади, максимальна безпека працевлаштування педагогічних працівників; створення нового освітнього простору тощо [14].

Отже, децентралізація в Україні спрямована на передачу значної частини повноважень та ресурсів від центральних органів влади до місцевих. Це підвищує автономію громад та покращує якість надання публічних послуг. Проте, щоб ці зміни були ефективними, необхідна розвинена система комунікації між органами місцевого самоврядування та громадами.

Сучасний світ стикається зі значними змінами та викликами, які впливають на якість державного управління та діяльність державних органів у різних країнах. У цьому контексті суверенна держава має бути конкурентоспроможною та активною у міжнародних процесах, ініціюючи реформи суспільного життя, науки, комунікацій та міжнародних відносин.

Комунікація – це процес обміну ідеями, думками та фактами, спрямований на досягнення взаєморозуміння між учасниками спілкування. Ефективність комунікації визначається зворотним зв’язком цільової аудиторії. Комунікація

служить засобом встановлення соціальних відносин і реалізації стратегічних планів управління. Це важливий адміністративний процес, який слугує інструментом взаємодії між учасниками адміністративного процесу та вирішує проблеми як важлива частина комунікації між владою та громадянським суспільством. Проте в умовах воєнного стану комунікація стикається з серйозними проблемами, адже цей стан є не лише загрозою безпеці та матеріальним ресурсам, а й суттєво впливає на розуміння та обробку інформації, взаємодію з владою та громадськими групами. і на формування громадської думки [2].

Спілкування в умовах війни має свої особливості, які відрізняють його від спілкування в мирний час:

– Інформаційна війна та дезінформація. Ворожі сили намагаються вплинути на громадську думку шляхом поширення неправдивої чи спекулятивної інформації за допомогою різних засобів комунікації. Це може створити паніку, недовіру до влади та загрожувати національній єдності.

– Психологічний стрес. Воєнний стан чинить великий психологічний тиск на громадян. Уряд має надавати людям психологічну підтримку та інформацію та поради щодо самодопомоги.

– Обмеження свободи слова та доступу до інформації. Воєнний стан може обмежити свободу слова та доступ до інформації. У цих умовах важливо забезпечити громадянам доступ до перевіреної інформації та зберегти прозорість діяльності влади. Ці характеристики вимагають від комунікантів високої професійної підготовки та відповідальності.

Під час військового конфлікту комунікація стає однією з ключових проблем українського суспільства. У цих надзвичайно складних ситуаціях роль місцевої адміністрації стає важливою, оскільки від неї очікують надійної інформації та чітких вказівок, а також здійснюються комунікації між владою та цільовою громадськістю [30].

Воєнний стан додає нових викликів для комунікації. У таких умовах швидкий обмін інформацією, координація дій та підтримка довіри між владою і

населенням набувають особливої ваги. Зокрема, це стосується інформування про безпеку, евакуацію, гуманітарну допомогу тощо.

Багато дослідників наголошують на важливості публічних комунікацій в умовах децентралізації. Зокрема, дослідження показують, що ефективна комунікація сприяє підвищенню довіри до місцевої влади, залученню громадян до прийняття рішень та підвищенню прозорості управлінських процесів [53].

Шупта І., Дем'янов О. зазначають, що цифрові технології та сам Інтернет фактично стирають межі між людьми. Спілкування в онлайн-середовищі через Месенджери, Zoom, інші сервіси та додатки давно стало стандартом життя. Обмінюватися повідомленнями з колегами, партнерами, клієнтами або менеджерами під час віддаленої роботи простіше, ніж будь-коли. Проте дотримуватися правил у таких відносинах досить складно [62].

Підсумовуючи дослідження Ажажа М.А., Бойко Т.О. та Войтенко А.Б., слід зазначити, що поки органи державного управління розробляють власні цифрові комунікаційні стратегії та тактики, більшість українців активно користуються месенджерами та соціальними мережами, віддають перевагу відеоконтенту та цифровим медіа тощо. Зростає частка людей, які звертаються до державних органів через Інтернет. Найчастіше громадяни звертаються за інформацією на сайти органів державного управління та інших державних служб. Виходячи з тенденції розвитку соціальних мереж, урядовцям варто звернути особливу увагу на пошук аудиторії у Facebook, який досі займає лідерські позиції, а також у Telegram [1 ; 7 ; 10].

Громадський контроль у публічному управлінні є важливим чинником розвитку громадянського суспільства. Інформаційно-комунікативна складова цього важливого процесу відіграє важливу роль, зважаючи на той факт, що саме налагоджена комунікація між усіма учасниками громадського контролю, а також можливість швидко отримувати, аналізувати, ділитися необхідною інформацією щодо здійснення кожного етапу громадського контролю, є визначальними детермінантами успішності, результативності, якості та ефективності

громадського контролю як складного процесу взаємодії громадянського суспільства та держави.

Крім того, широке використання інформаційно-комунікативних технологій сприяє у досліджуваній нами сфері, беззаперечно, на думку Ведмідь П.В. сприяє:

– інформуванню громадян щодо результатів процесу громадського контролю в публічному управлінні;

– розширенню прав громадян завдяки доступу їх до інформаційних ресурсів;

– участі громадян у процесі прийняття управлінських рішень і здійснення контролю за їх реалізацією;

– забезпеченню прозорості діяльності влади;

– підвищенню довіри населення до діяльності органів публічної влади;

– збільшенню обсягу виконуваних завдань, раціональному підходу до їх виконання завдяки використанню комп’ютерної техніки та відповідного програмного забезпечення, зменшенню витрат коштів і часу;

– зменшенню корупції [9].

Лише за умови здійснення комплексу правових, організаційних, інформаційних заходів, спрямованих на забезпечення неухильного дотримання законності та дисципліни в публічному управлінні; сприяння недопущенню або усуненню раніше допущених порушень Конституції України, законів України, інших правових актів об’єктами громадського контролю можна досягти позитивних результатів [35; 42].

Отже, цифрові технології стали важливим інструментом для комунікації в сучасних умовах. Використання соціальних мереж, мобільних додатків та інших електронних засобів комунікації дозволяє органам місцевого самоврядування швидко та ефективно поширювати інформацію серед громадян. Дослідження показують, що інтеграція цифрових рішень в управлінські процеси підвищує ефективність комунікації та покращує доступ громадян до інформації.

Умови воєнного стану вимагають спеціальних підходів до комунікації. Наукові роботи в цій сфері зосереджені на розробці стратегій кризової комунікації, які включають швидке реагування, достовірність інформації та підтримку морального духу населення. Дослідники також підкреслюють важливість співпраці між різними рівнями влади та громадськими організаціями для забезпечення ефективної комунікації в умовах кризи.

Отже, децентралізація в Україні дозволяє місцевим органам влади отримувати більше автономії та ресурсів для вирішення місцевих проблем. Це створює потребу в ефективній комунікації, щоб забезпечити прозорість і підтримку серед громадян. Інтеграція цифрових технологій у комунікаційні процеси покращення доступу до інформації та залучення громадян до управлінських процесів.

У воєнний час комунікація має критичне значення для безпеки громадян та підтримки морального духу. Роль місцевих органів влади посилюється, після чого вони повинні швидко та ефективно інформувати громадян про загрозу, евакуацію, гуманітарну допомогу та інші важливі аспекти. Важливо, щоб інформація була достовірною і швидко розширювалася через цифрові платформи, що дозволяє підтримувати довіру між владою та населенням.

Використання сучасних цифрових технологій і соціальна мережа є ключовим інструментом для комунікації в умовах децентралізації та кризи. Мобільні додатки, месенджери та платформи, як-от Facebook і Telegram, є основними інструментами для взаємодії громадян з органами влади. Це дозволяє швидко поширювати важливу інформацію, отримувати зворотний зв’язок і залучати громадян до процесів прийняття рішень.

Ефективна комунікація забезпечує прозорість діяльності органів місцевого самоврядування, знижує рівень корупції та завершує довіру до влади. Публічні комунікації та активне використання цифрових інструментів сприяють громадському, контролюють залучення громадян до управлінських процесів і забезпечують відкритість у прийнятих рішеннях.

Комунікація є важливою складовою розвитку місцевого самоврядування, що забезпечує взаєморозуміння між громадою та владою, завдяки швидкому регулюванню на зміну статусу та стабільності в управлінських процесах. Процеси необхідно постійно вдосконалювати, враховуючи нові технології та особливості воєнного часу.

Отже, для ефективного функціонування місцевого самоврядування в умовах децентралізації та кризи необхідно використовувати інноваційні комунікаційні стратегії, активізувати цифрові технології та забезпечити належний рівень прозорості та взаємодії з громадянами.

1.2 Уточнення змісту основних понять дослідження: «комунікація», «місцеве самоврядування», «громада», «децентралізація»

Дослідження таких понять, як «комунікація», «місцеве самоврядування», «громада» та «децентралізація», має велику важливість з кількох аспектів: ці поняття є основою для утворення та функціонування сучасних демократичних суспільств. Вивчення їх дозволяє краще розуміти, як влада організована та функціонує на різних рівнях – від центрального до місцевого.

Розуміння комунікаційних процесів допомагає вдосконалити спілкування між людьми та групами в суспільстві. Це сприяє покращенню взаєморозуміння, управління конфліктами та підтримці соціальної гармонії.

Місцеве самоврядування і децентралізація забезпечують зближення управління з реальними потребами місцевих громад. Дослідження цих понять дозволяє визначити оптимальні підходи до адміністрування ресурсів та розвитку інфраструктури.

Зростаюча увага до ролі громади і децентралізації сприяє активнішій участі громадян у прийнятті рішень і здійсненні контролю за діяльністю влади на місцях.

Вивчення цих понять в контексті сучасних глобальних викликів дозволяє зберегти та розвивати місцеві культурні та соціальні ідентичності, збалансувати їх з потребами у світовому контексті.

Отже, дослідження вказаних понять має велике значення для розвитку сучасного суспільства, підвищення ефективності управління та зміцнення демократії на всіх рівнях влади.

У науковій літературі існує велика група визначень слова «комунікація».

Комунікація – це засіб забезпечення існування і розвитку людських відносин, що включає всі психічні сигнали, засоби їх передачі в просторі і в часі. Комунікація в широкому розумінні – об'єднання індивідів, використовуючи соціальну мову та знаки, сукупність дій з різними цілями [27].

Психологічний словник дає таке визначення: «Комунікація – поняття, що вживається в соціальній психології в двох значеннях: 1) для виявлення структури ділових і особистих відносин між людьми, наприклад, структури внутрішньогрупових відносин учасників; 2) в людському суспільстві в цілому В останньому випадку спілкування як один із аспектів людського спілкування є інформативним.

Велика кількість інформації, розмитість меж спілкування між різними культурами, доступність різноманітних джерел інформації є характерними рисами сучасності. Але на цьому фоні навіть звичайна людина помітить, що формуванню культури спілкування приділяється набагато менше уваги, ніж формуванню знань, умінь і навичок комунікації. Низький рівень сформованості культури спілкування призводить до нечутливості, невміння вести конструктивний діалог, взаємодію і як наслідок мотивації та бездіяльності. Важливість культури спілкування у професійній діяльності та особистому житті вимагає її розвитку [52].

На думку Чайки М. С. комунікація (від лат. communico – спілкування з кимось; повідомлення, спілкування) – слово, що описує людські стосунки у світі. У багатьох словниках комунікація визначається як обмін інформацією між людьми за допомогою певної знакової системи [57].

Отже, комунікація – це процес обміну інформацією, ідеями, думками та почуттями між людьми або групами за допомогою різних засобів та методів, таких як мова, жести, письмові тексти, електронні засоби тощо. Комунікація є основою для взаємодії в суспільстві, оскільки вона дозволяє людям спільно працювати, приймати рішення та підтримувати соціальні зв'язки.

Проведене дослідження дозволило розвинути концептуальні визначення кількох авторів. Зокрема, Волошина Я. пропонувала визначити місцеве самоврядування як «право, яке гарантується регіоном і має можливість регіональної громади та створених нею органів місцевого самоврядування самостійно і незалежно контролювати та управляти значною частиною регіону.

Система місцевого самоврядування – «спільно» пов'язані громади, органи місцевого самоврядування, органи самоорганізації громадськості та забезпечують форми взаємодії між ними. Управління та адміністрування громадських справи, важливі для інтересів місцевого населення, а регіональне суспільство, базовий елемент системи місцевого самоврядування, оскільки «сукупність об'єднаних громад, місцеве самоврядування забезпечує регулювання та управління значною часткою інтересів» місцевого населення, які органи, елементи громадської самоорганізації та форми взаємодії між ними» [11].

Звіздай О. В. вважає за доцільне навести визначення місцевого самоврядування, яке є основою для подальшої законодавчої роботи: «Місцеве самоврядування – це право, гарантоване державою, і здатність регіональної громади та місцевого самоврядування. і самовідповідальні органи керують громадськими справами на користь місцевого населення [22].

Враховуючи викладене, виходячи з авторського визначення місцевого самоврядування від Рущак І. Я., пропонується таке визначення системи місцевого самоврядування: «Це сукупність взаємопов'язаних громад, сукупність органів місцевого самоврядування, що забезпечує регулювання та управління значною часткою суспільних справ в інтересах місцевого населення та органів самоорганізації між населенням та видів взаємодії» [50].

Отже, місцеве самоврядування – це система організації влади на місцевому рівні, що забезпечує управління місцевими справами за допомогою органів, обраних населенням відповідної територіальної громади. Місцеве самоврядування надає можливість громадянам самостійно вирішувати питання місцевого значення, в межах Конституції та законів держави, і є важливим елементом демократії та громадянського суспільства.

Громада – це об'єднання мешканців певної території (села, селища, міста), які спільно проживають, мають спільні інтереси та проблеми і здійснюють місцеве самоврядування. Громада може бути як адміністративно-територіальною одиницею, так і просто соціальною групою, яка діє на основі спільних цінностей та цілей. У контексті децентралізації громада набуває все більшого значення як основна ланка управління на місцях.

Децентралізація – це передача повноважень і доходів бюджету від регіональних органів до органів місцевого самоврядування.

Метою реформи місцевого самоврядування є, перш за все, забезпечення спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів вирішувати питання місцевого значення.

Йдеться про надання більших ресурсів регіональним громадам та мобілізацію їхніх внутрішніх ресурсів. Реформа органів місцевого самоврядування передбачає єдність (зміцнення) регіональних громад. Це тому, що надмірна частина статків у таких громадах продовжує витрачатися на утримання органів влади, а грошей не вистачає на реалізацію серйозних проектів місцевого розвитку. І навіть надання більшої кількості ресурсів більшості невеликих громад не забезпечує їх спроможність. Тому реформа місцевого самоврядування вимагає обов'язкового об'єднання регіональних громад з урахуванням як позитивного європейського, так і власного історичного досвіду. Зміцнення стану громад не може бути довільним, воно має розумні межі. Відстань від центру громади до віддаленого населеного пункту пожежна, швидка допомога, поліцейська охорона подолають не більше ніж за 30 хвилин. Через тривалий час допомога втратить свою ефективність. Питання визначення меж

нових об’єднаних громад визначається обласною владою з урахуванням як об’єктивних критеріїв, так і думки громадян.

Після об’єднання громад села, які не мають власної сільської ради, представляють у місцевій раді їх депутати, а у виконкомі – сільські старости. Старости та депутати виступають посередниками між селянами та представниками громади та вирішують різноманітні проблеми жителів у раді та виконкомі. Повноваження посадової особи також визначені спеціальним законом.

Крім того, створюються виконавчі органи районних та обласних рад [14].

Децентралізація – це передача повноважень і бюджету від регіональних органів до органів місцевого самоврядування. Так, щоб якомога більше повноважень мали ті, хто найближче до народу, хто найефективніше здійснює такі повноваження.

Етапи застосування

1. Визначити територіальну основу органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. Визначити територіальну основу органів місцевого самоврядування та виконавчої влади

2. Розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів. Важливо передати найважливіші повноваження на рівень влади, наближений до людей. Розмежування повноважень між різними рівнями органів місцевого самоврядування.

3. Розподіл влади між органами місцевого самоврядування та виконавчою владою. Залиште контроль виконавчій владі. Розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади.

4. Визначити, скільки ресурсів потрібно на кожному етапі. Важливо повністю оновити бюджетну систему. Громади повинні мати власні бюджети, зусилля та можливість мобілізувати фінанси. Тоді вони матимуть ресурси для вирішення нагальних проблем і розвитку.

5. Підзвітність органів місцевого самоврядування перед виборцями та державою. Люди починають розуміти, що їхній голос залежить від того, чи добре

для них працює місцева влада. Тому якість життя залежить від мешканців. Зробити органи місцевого самоврядування відповідальними перед виборцями та державою [18].

Процес децентралізації на думку Глизнер С. В. є одним із пріоритетних напрямів адміністративної реформи в Україні та передбачає підвищення ролі регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування у здійсненні економічних та структурних реформ. Децентралізація прискорює зміни в економіці регіонів, полегшує управління державною та спільною власністю, сприяє транскордонному та регіональному співробітництву в різних сферах суспільного життя. Тому метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні [12].

Отже, децентралізація – це процес передачі частини повноважень і ресурсів від центральних органів влади до місцевих органів самоврядування. Метою децентралізації є підвищення ефективності управління, залучення громадян до прийняття рішень на місцевому рівні, підвищення відповідальності місцевих органів та забезпечення більш адекватного врахування місцевих потреб та особливостей. Децентралізація сприяє розвитку громадянського суспільства та зміцненню демократії.

Отже, дослідження понять «комунікація», «місцеве самоврядування», «громада» та «децентралізація» є предметами для розуміння організації сучасного демократичного суспільства та ефективного управління на різних рівнях. Кожне з цих понять грає ключову роль у розвитку демократії, взаємодії між людьми та вирішення місцевих проблем.

Комунікація є основою для взаємодії людей та груп у суспільстві, що дозволяє налагоджувати соціальні зв’язки, управлінські процеси та сприяння гармонії в громаді. Це обмін інформацією через різні канали, такі як мова, жести, письмові тексти, що є основою для розуміння одного.

Місцеве самоврядування – це організація влади на місцевому рівні, що дає можливість громадам самостійно вирішувати питання місцевого значення. Це важлива складова демократії, що забезпечує безпосереднє залучення громадян до процесу управління і контролю над діяльністю влади.

Громада виступає як базовий елемент місцевого самоврядування. Вона об’єднує мешканців певної території, які спільно працюють над вирішенням локальних проблем. Громада є не лише соціальною групою, а й організаційною одиницею, яка здійснює взаємодію між людьми на місцевому рівні.

Децентралізація є процесом передачі повноважень і ресурсів від центральних органів до місцевих. Це сприяє більш ефективному управлінню на місцях, залученню громадян до прийняття рішень та розвитку місцевих громад. Децентралізація дозволяє вирішити спеціальні потреби територіальних громад, допомогти розвитку інфраструктури та соціальних послуг.

Ці поняття тісно пов’язані і взаємодіють, створюючи основу для розвитку ефективного, справедливого та демократичного управління на всіх рівнях. Вивчення цих аспектів є успіхом для підвищення ефективності місцевого управління та зміцнення громадянського суспільства.

1.3 Принципи та методи дослідження комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Дослідження комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації має велику важливість з різних аспектів:

1. Ефективне управління і прийняття рішень

Дослідження дозволяє визначити, як ефективно органи місцевого самоврядування спілкуються з громадою під час процесів управління та прийняття рішень. Розуміння цих комунікаційних процесів допомагає вдосконалювати механізми управління, зменшувати бюрократичні бар’єри та покращувати взаєморозуміння між всіма учасниками.

2. Підвищення участі громади

Через дослідження можна визначити, наскільки громада залучена до процесів прийняття рішень і які можливості існують для покращення цього участі. Результати дослідження можуть стати основою для розроблення стратегій залучення громади, зокрема за допомогою підвищення транспарентності та доступу до інформації.

3. Покращення комунікаційних стратегій

Наукове дослідження дозволяє оцінити ефективність поточних комунікаційних стратегій та інструментів. Це може включати аналіз використання різних медіа, соціальних мереж, публічних заходів тощо. Оптимізація цих стратегій дозволить забезпечити краще інформування громади та підвищити рівень довіри до місцевих влад.

4. Забезпечення соціальної справедливості

Дослідження може виявити проблемні аспекти комунікацій, зокрема недостатню включеність вразливих груп населення. Це дасть змогу розробити спеціальні програми та заходи, спрямовані на підтримку цих груп та забезпечення їхнього представництва в комунікаційних процесах.

5. Створення сталого розвитку

Дослідження може допомогти впроваджувати ефективні стратегії управління, що сприяють сталому розвитку місцевих громад. Це включає підтримку економічного зростання, екологічної стійкості та соціальної відповідальності, що важливо для забезпечення довгострокового благополуччя громад [8].

Отже, наукове дослідження комунікацій в місцевому самоврядуванні є необхідним інструментом для досягнення ефективного управління, зміцнення громадської участі та створення умов для сталого розвитку місцевих громад.

Дослідження комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації є важливим аспектом для забезпечення ефективного управління та розвитку місцевих громад. Розглянемо принципи та методи, які можуть бути використані в таких дослідженнях:

Принципи дослідження

1. Прозорість та відкритість:

– забезпечення відкритого доступу до інформації для всіх зацікавлених сторін;

– відкриті обговорення та консультації з громадою.

2. Інклюзивність:

– залучення широкого спектра громадян до процесу прийняття рішень;

– особлива увага до вразливих груп населення.

3. Рівноправність:

– надання рівних можливостей для участі всіх членів громади;

– недискримінаційний підхід у комунікації.

4. Довіра та співпраця:

– формування довіри між органами місцевого самоврядування та громадою;

– заохочення до співпраці для досягнення спільних цілей.

5. Зворотний зв’язок:

– регулярне отримання та врахування зворотного зв’язку від громади;

– корекція політик та дій на основі зворотного зв’язку [32].

Методи дослідження

1. Соціологічні опитування та анкети:

– вивчення громадської думки через опитування мешканців;

– анкетування для збору кількісних даних про потреби та очікування громади.

2. Фокус-групи:

– проведення дискусій у невеликих групах для глибшого розуміння проблем та очікувань громади;

– використання фокус-груп для обговорення конкретних питань або проектів.

3. Інтерв’ю:

– особисті або телефонні інтерв’ю з ключовими представниками громади та місцевого самоврядування;

– глибинні інтерв’ю для вивчення конкретних аспектів комунікації.

4. Аналіз документів:

– вивчення офіційних документів, звітів, протоколів засідань місцевих рад;

– аналіз стратегічних планів та програм розвитку громад.

5. Спостереження:

– пряме спостереження за процесами комунікації на місцевих заходах, зборах та громадських слуханнях;

– аналіз взаємодії між громадянами та представниками місцевої влади.

6. Аналіз соціальних мереж:

– моніторинг та аналіз активності в соціальних мережах для розуміння настроїв та реакцій громади;

– використання соціальних мереж для проведення опитувань та збору зворотного зв’язку.

7. Експертні оцінки:

– залучення експертів для оцінки ефективності комунікаційних стратегій та інструментів;

– проведення експертних опитувань для отримання професійної думки [17].

8. Тестування – це один з найбільш поширених методів психологічного дослідження, який дозволяє отримати об’єктивні дані про різні аспекти особистості, інтелекту, здібностей, емоційної та мотиваційної сфери. Тести можуть бути стандартизованими або адаптованими, і часто застосовуються для оцінки когнітивних здібностей, рівня розвитку конкретних навичок, особистісних характеристик тощо.

Проективні методики – це інструменти, що дозволяють оцінити внутрішні психічні процеси, установки, переживання людини, через її реакції на

неструктуровані стимули. Проективні методики припускають, що людина «проектує» свої власні почуття та думки на зовнішні об’єкти.

Ділові ситуації (або ситуаційні завдання) використовуються для оцінки поведінки людини в певних професійних чи соціальних контекстах. Вони є корисними для вимірювання професійних навичок, лідерських якостей, здатності до вирішення конфліктів, прийняття рішень тощо. Такі ситуації можуть бути поставлені у вигляді опису певного інциденту чи задачі, і учасник має продемонструвати своє рішення чи підхід до вирішення проблеми.

Методики Хітрової – це набір тестів та методик, розроблений психологом Оленою Хітровою, який дозволяє виявити різні аспекти особистості, таких як її емоційна стабільність, соціальна адаптація, типи комунікаційної поведінки, та інші психологічні характеристики. Ці методики часто використовуються для визначення потенціалу людини для соціальних та професійних ролей.

Особистісні опитувальники – це стандартизовані опитувальні листи, які використовуються для оцінки різних аспектів особистості, таких як рівень тривожності, депресії, самовідчуття, комунікативні навички тощо.

Дослідження комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації є багатогранним процесом, що потребує використання різних методів та підходів. Важливо забезпечити прозорість, інклюзивність та активний зворотний зв’язок для ефективного розвитку місцевих громад [15].

Для наукового дослідження комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації важливо дотримуватись наукових принципів та використовувати наукові методи. Представимо основні принципи та методи, які можна застосовувати:

1. Наукові принципи

Об’єктивність: забезпечення нейтрального підходу до збору та аналізу даних без упередженості чи впливу особистих поглядів.

Систематичність: використання систематичних підходів до збору, організації та аналізу даних для забезпечення достовірності результатів.

Емпіричність: орієнтація на фактичні дані та спостереження, а не на теоретичні припущення.

Генералізація: здатність узагальнювати результати дослідження на більш широку популяцію чи контекст, ніж той, що досліджується.

Відкритість та перевірка: доступність даних, методів та результатів для перевірки та критичного огляду іншими дослідниками.

2. Кількісні методи: опитування, анкетування та статистичний аналіз для отримання кількісних даних щодо комунікації між органами самоврядування та громадою.

3. Якісні методи: фокус-групи, інтерв'ю та аналіз документів для отримання глибинного розуміння процесів комунікації та взаємодії учасників.

4. Комбіновані методи: використання якісних та кількісних методів одночасно для більш повного розуміння проблем та явищ [34; 37].

Наукове дослідження комунікації в умовах децентралізації вимагає строгого дотримання принципів наукової об'єктивності та використання різноманітних наукових методів для отримання достовірних інформаційних результатів. Використання цих методів дозволяє глибше розуміти процеси взаємодії та ефективно впливати на покращення комунікаційних практик у місцевому самоврядуванні та громадах.

Отже, дослідження показало, що належна комунікація є важливою для успішного управління та прийняття рішень на місцевому рівні. Поліпшення механізмів комунікації зменшує бюрократичні бар'єри та забезпечує більшу прозорість та ефективність процесів управління.

Одна з основних цілей дослідження – підвищення рівня участі громади в процесі прийняття рішень. Це включає розробку стратегій для більш активного залучення громадян через різні платформи та інструменти, зокрема онлайн-опитування та громадське слухання.

Принципи дослідження: прозорість та відкритість, інклюзивність, рвноправність, довіра та співпраця, зворотний зв'язок.

Методи дослідження:

- соціологічні опитування та опитування – для збору кількох даних.
- фокус-групи – для глибшого розуміння думок громади.
- інтерв’ю – для аналізу індивідуальних точок зору представників громади та органів влади.
- аналіз документів – для вивчення офіційних звітів та стратегій.
- спостереження – для аналізу реальної взаємодії на місцевих заходах.
- аналіз соціальних мереж – для моніторингу громадської думки онлайн.

Дане дослідження підтверджує необхідність удосконалення комунікаційних стратегій, які сприяють ефективному управлінню та розвитку місцевих громад, а також підвищує рівень довіри до органів місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 2
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

2.1 Комунікація органів місцевого самоврядування: сутність та основні складові

Дослідження комунікації органів місцевого самоврядування має важливе значення, оскільки ці органи є найближчими до населення представниками державної влади, і їхня здатність ефективно спілкуватися значною мірою впливає на суспільне життя та розвиток громад.

Комунікація органів місцевого самоврядування – це процес обміну інформацією між владою та громадянами. Даний процес повинен бути двостороннім: місцеві органи влади надають інформацію про свою діяльність, а громадяни можуть висловлювати свої побажання, пропозиції чи критику.

Однією з суттєвих складових комунікації є прозорість діяльності органів влади, що забезпечується через доступ до публічної інформації та звітність перед громадою. Ефективна комунікація вимагає врахування думки громади. Це включає реагування на звернення, скарги та пропозиції громадян.

Останнім часом дедалі важливішими стають сучасні цифрові засоби комунікації, що дозволяють швидше та ефективніше доносити інформацію до громадян. Сучасні технології, такі як електронне голосування та онлайн-петиції, допомагають залучити громадян до активної участі у житті громади та управлінні нею.

Для ефективного поширення інформації про ініціативи місцевих органів самоврядування часто використовуються спеціально сплановані інформаційні кампанії, що охоплюють різні сегменти населення. Ефективна комунікація сприяє підвищенню довіри до місцевих органів влади та зменшенню соціальної

напруженості. За рахунок зворотного зв'язку місцеві органи влади можуть краще реагувати на потреби громади та оперативніше приймати ефективні рішення.

Добре налагоджена комунікація сприяє активній участі громадян у місцевих процесах, що позитивно впливає на розвиток демократії на місцях.

Дослідження комунікації органів місцевого самоврядування є важливим елементом удосконалення місцевого управління, забезпечуючи підвищення ефективності їхньої діяльності, прозорості та активізації участі громадян у житті громади.

У вступі до Європейської хартії місцевого самоврядування підкреслюється, що органи місцевого самоврядування є наріжним каменем будь-якого демократичного стану. Наявність органів місцевого самоврядування з реальними повноваженнями може забезпечити ефективне та дружнє до громадян управління [16].

І хоча країни-члени Європейського Союзу передбачають у своєму законодавстві різні підходи у сфері організації роботи в органах місцевого самоврядування, особливо щодо організаційних, матеріальних та соціальних умов діяльності органів місцевого самоврядування, вони єдині в розумінні важливості сильного місцевого самоврядування.

Можна з упевненістю сказати, що Закон України від 02.05.2023 р. № 3077 «Про службу в органах місцевого самоврядування» базується на основах Європейської хартії. Прийняття цього закону є дуже важливим для подальшого розвитку надання державних послуг. Це можливість рухатися вперед та підвищувати стандарти управління персоналом в органах місцевого самоврядування, забезпечувати європейські підходи та безбар'єрність публічних послуг, підвищувати ефективність роботи органів місцевого самоврядування.

З набуттям чинності нового Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» запроваджені нові процедури та інструменти управління персоналом, механізми реалізації гарантій для працівників органів місцевого самоврядування [36].

Принципи державного управління, запроваджені в Україні з 2017 року, стали базовими засадами реформи державного управління на рівнях регіонального та місцевого самоврядування. Одним із важливих європейських принципів ефективного управління є принцип врахування інтересів та участі громадян, які мають право голосу та чия позиція має бути врахована при формуванні регіонів, міст та стратегій розвитку.

Тому розробка ефективних демократичних стратегій управління в умовах підвищення рівня відносин між державою та суспільством залишається актуальною в Україні у воєнний та післявоєнний час. Розвиток інформаційно-комунікаційних елементів системи державного управління вже став фундаментальною причиною стабільності країни, що дозволяє прискорити процес євроінтеграції.

Сьогодні Україна, як демократична правова держава, активно реалізує західноєвропейський вектор зовнішньої політики та прагне до інтеграції в міжнародний інформаційний простір, органи державної влади визнають інформаційну діяльність європейських стандартів, дотримуються демократичних принципів своєї роботи на міжнародному рівні.

Інформаційний простір є важливою умовою для впровадження органами державного управління інформаційно-комунікаційних методів та подолання корупції на всіх рівнях державного управління, а також їх реалізації в контексті євроінтеграції [23].

Тому важливо відзначити основний зміст комунікацій та окреслити форми та можливості комунікації в органах публічної влади. В. Пісоцький [43] виділив такі типи видів і способів прояву комунікаційної діяльності:

– за засобами взаємодії – безпосередня, проміжна (технічна чи соціальна) і змішана комунікація;

– за масштабом впливу комунікації – на окремих осіб, групи та масову комунікацію.

Пряма комунікація покликана забезпечити обмін інформацією на рівні органів державного управління та окремих соціальних груп. Міжособистісне

спілкування включає взаємодію між відносно чітко визначеними суб'єктами, групове спілкування – в певних групах, членів яких об'єднують певні ідеї, ставлення до тих чи інших подій і процесів і т.д., масове спілкування – в різноманітних, розосереджених аудиторіях.

Інструменти забезпечення відповідних форм комунікативної взаємодії наведено на рис. 2.1.

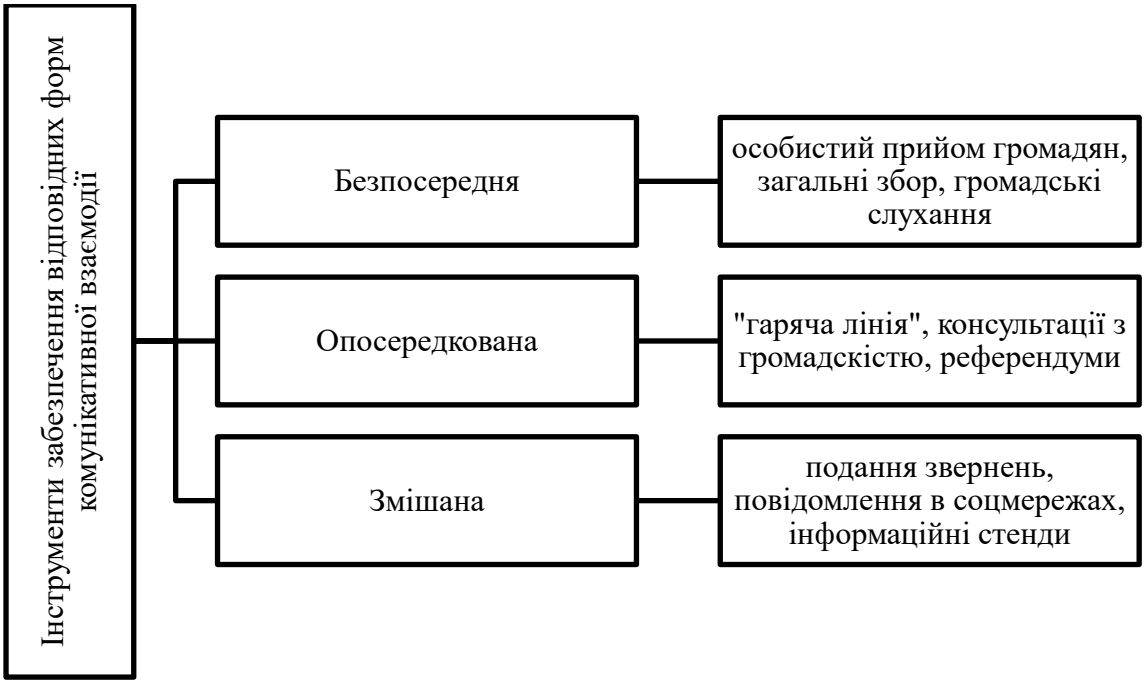

Рис. 2.1. Інструменти забезпечення відповідних форм комунікативної взаємодії [20]

Виходячи зі структури, напрямів і характеру інформаційних потоків між органами державного управління та громадськістю виділяють такі види суспільних відносин: інформування, діалог, партнерство, консультування.

Надання інформації – це односторонній процес надання інформації державними органами широкій громадськості або зацікавленим групам чи організаціям, що представляють спільний інтерес. Інструментами забезпечення такої взаємодії є бази даних, сайт державного управління, анкети тощо [3].

Діалог – це двосторонній трансмісійний процес від влади до людей і навпаки без чітко визначених цілей та очікуваних результатів.

Партнерство – це найвищий рівень взаємодії органів державного управління та громадськості, передбачає спільну відповідальність влади та громадськості та полягає у поєднанні співпраці влади та громадян для досягнення спільних цілей [26].

Консультація – це практика прямого обміну інформацією, ідеями, думками, думками та рекомендаціями між суб'єктами з метою ознайомлення з точкою зору іншої сторони та сприяння подальшій діяльності органів влади та громадської думки. Тому в доктрині інформаційної безпеки України комунікація з громадськістю розглядається як державна комунікація [47].

Одним із заходів, які здійснюються в національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства, є регламентація законодавчого процесу для проведення консультацій органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з громадянами щодо проектів нормативно-правових актів під час розробки [46].

Комунікація є ключовим інструментом взаємодії з громадськістю – цільовою аудиторією (ЦА) публічних установ. Успішна комунікація – це стратегія підвищення довіри громадян до влади.

Комунікація – це процес двостороннього збалансованого обміну досвідом, ідеями, інформацією та знаннями, який є ключовим для взаємодії з ЦА та побудови стосунків з ним. Комунікація – це планова, багаторазова, систематична дія, а не одноразова. Ефективний комунікаційний ланцюжок складається з 5 простих ключових елементів (рис. 2.2). Основна мета комунікації – вплинути на думку, ставлення чи поведінку цільової аудиторії.

Комунікація – це інструмент, який дозволяє кожному брати участь у розвитку діяльності, прийнятті рішень і контролі. Це показує, наскільки влада є відкритою та прозорою, і їй можна довіряти.

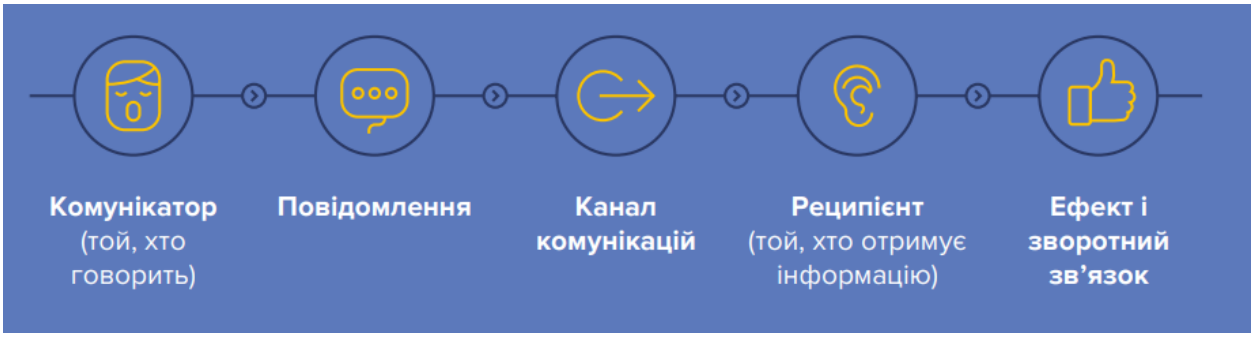

Рис. 2.2. Ефективний комунікаційний ланцюжок [Тітаренко]

Поширеною помилкою є ототожнення інформації та комунікації. Обмін інформацією – це лише частина спілкування. Інформація – це просто повідомлення від комунікатора; комунікація – це повідомлення, яке проходить через приймача [56].

Комунікаційні функції органів влади може виконувати одна особа – прес-секретар. При цьому широко використовуються зовнішні інструменти: основна частина інформаційних повідомлень для громадськості готується безпосередньо в редакціях ЗМІ згідно з укладеними договорами. У таких ситуаціях важливо налагодити тісний зв'язок прес-секретаря з усіма органами виконавчої влади, оскільки від них буде надходити необхідна інформація для наповнення офіційних сайтів спільнот і сторінок у соціальних мережах.

В іншому випадку може бути доданий штат прес-служби, щоб усі матеріали друкованих та електронних ЗМІ готувалися на місці. При цьому зміст інформації погоджується одним із посадових осіб місцевого самоврядування, заступниками голови громади або секретарем ради. При цьому ключову роль у прийнятті рішень у реалізації інформаційної політики можна покласти на керівника прес-служби [25].

Успішна комунікація складається з кількох етапів:

– повідомлення доставлено;

– адресат звернув увагу;

– адресат розуміє зміст;

– отримує супровідну інформацію та міркування;

– прийняв інформацію на озброєння, змінивши поведінку.

На кожному з цих рівнів адресат свідомо чи несвідомо чинить опір комунікації, ставить бар'єри: не побачив/не почув/не помітив, не звернув уваги, не зрозумів, відкинув інформацію як неправдиву, непотрібну. Опір виникає в сучасному світі, тому що люди є мішенями через рекламу, ідеологію, пропаганду, політичні війни, релігії тощо.

Тому стійкість до впливу інформації та внутрішніх змін, з одного боку, корисна для людини. З іншого боку, вона ще має змінюватися, адже світ не стоїть на місці. Тому на кожному рівні комунікації інформація повинна долати рівні захисту адресата, щоб змінити переконання людини [21].

Найкращий підхід до комунікації з громадою передбачає розробку комунікаційної стратегії (КС) і плану дій. Комунікаційна стратегія визначає цілі та завдання для довгострокового успіху. Це допомагає зрозуміти цільову аудиторію, враховуючи її потреби, очікування та пріоритети. Це також допомагає створити та визначити ефективні канали комунікації та виділити ключові повідомлення, які найкраще відповідають потребам мешканців.

Крім того, КС дозволяє визначити механізми зворотного зв'язку, які є важливою частиною взаємодії з громадою. Це дає можливість мешканцям поставити власні запитання, висловити пропозиції та обурення, а ОМС відповісти на них і краще зрозуміти потреби громади. КС є важливою ініціативою, яка допомагає забезпечити успіх і зростання спільноти в довгостроковій перспективі.

Після визначення вищезазначених сфер розпочнеться підготовка плану дій або комунікаційного плану. Цей план є конкретним кроком у реалізації стратегії шляхом визначення конкретних заходів, повідомлень, місць або подій, які використовуватимуться для передачі розроблених повідомлень, і осіб, відповідальних за їх впровадження.

Комунікаційний план передбачає розклад зустрічей, публічних виступів, зборів громадських організацій та інших заходів для активного спілкування з мешканцями та донесення підготовлених звернень.

Комунікаційний план забезпечує реалізацію структурованої та цілеспрямованої комунікаційної стратегії та сприяє досягненню мети побудови ефективної комунікації з громадою.

Першим кроком у побудові ефективної комунікації є розуміння потреб і бажань мешканців. Громади мають активно залучати своїх жителів до процесу прийняття рішень, проведення опитувань та громадських слухань. Це дозволяє мешканцям отримувати цінну інформацію про те, що є пріоритетним і які проблеми потребують уваги та вирішення.

Громади повинні активно використовувати різноманітні канали зв'язку, щоб забезпечити доступність інформації для всіх жителів. Це можуть бути веб-сайти, соціальні мережі, електронна пошта, мобільні програми тощо. Різні канали дозволяють мешканцям обирати зручний спосіб доступу до інформації та брати участь у розмові.

Важливо, щоб громади були відкритими та прозорими у своїх відносинах з мешканцями. Це означає, що інформація має бути доступною, зрозумілою та актуальною.

Швидке реагування допомагає запобігти поширенню неправдивої або небажаної інформації. Громади повинні регулярно інформувати мешканців про прийняті владою рішення, а також подавати звіти про виконані проекти та витрати громади [8].

Ефективна комунікація передбачає активну участь мешканців у прийнятті рішень та впливі на розвиток громади. Громади можуть створювати механізми залучення волонтерів, жителів до громадських обговорень та інших форм участі. Бюджети міських ініціатив – чудовий приклад ефективної участі громади в проектах, які покращують життя кожного в громаді.

Крім того, за правильного підходу такі ініціативи стануть для місцевих представників чудовим інструментом самопрезентації та формування власного позитивного іміджу. Мешканці, які відчувають, що їхній голос має силу та чиї інтереси враховуються, з більшою ймовірністю підтримають проекти та ініціативи, які сприяють розвитку громади.

Активна участь мешканців не лише покращує якість рішень, а й посилює довіру громадян та участь у розвитку громади.

Розуміння потреб мешканців, використання різноманітних каналів комунікації, прозорість та активна участь мешканців є запорукою успішної комунікації [44].

Структура стратегічних комунікацій організацій місцевого самоврядування:

1. Маркетинг – вивчення громадських думок, потреб, оцінок.

2. Позиціонування – створення іміджу та репутації ОМС.

3. Реклама – висвітлення діяльності місцевого самоврядування, інформування про послуги.

4. PR-комунікація – підтримка постійної комунікації із зацікавленими сторонами, внутрішньою та зовнішньою громадськістю.

Компоненти загальної комунікаційної стратегії ОМС:

1. Зовнішня комунікація: відносини місцевої влади з навколишнім середовищем (за межами установи: різні цільові групи (консультативні органи, громадські активи, партнери, користувачі, лідери громадської думки, філантропи, широка громадськість тощо);

2. Внутрішні комунікації: комунікації всередині ОМС.

Багато службовців місцевого самоврядування також живуть у громаді, тому вони можуть безпосередньо спілкуватися з мешканцями громади, поширюючи ключові повідомлення.

Ефективна комунікаційна стратегія завжди включає такі блоки:

1. Початкова інформація (аналіз ситуації, оцінка комунікаційних потреб);

2. Спільне бачення – яким має бути результат, до якого прагнуть.

3. Цілі та завдання – що потрібно зробити.

4. Суб’єкти спілкування;

5. Цільова аудиторія.

6. Ключові повідомлення.

7. Засоби спілкування – письмові, візуальні, усні, онлайн.

8. Способи комунікації – спосіб або технологія передачі інформації.

9. Показники успішності результату [51].

Отже, комунікація органів місцевого самоврядування є важливим елементом ефективного управління на місцевому рівні. Вона спрямована на забезпечення взаємодії між місцевою владою та громадою, а також між різними внутрішніми і зовнішніми організаціями та інституціями. Основна мета комунікації органів місцевого самоврядування – підвищення рівня довіри населення, залучення громадян до процесу прийняття рішень і забезпечення прозорості діяльності влади.

Сутність комунікації: це процес передачі та отримання відомостей про діяльність органів місцевого самоврядування, їх рішення, плани та досягнення; вона включає відповіді на запити, звернення та пропозиції громадян, що дозволяє краще розуміти потреби населення; це процес співпраці з громадськістю, бізнесом, громадськими організаціями та іншими учасниками на місцевому рівні.

Основні складові комунікації: внутрішня комунікація – це обмін інформацією всередині органів місцевого самоврядування, який забезпечує координацію дій між різними підрозділами та ефективне управління ресурсами та зовнішня комунікація – взаємодія з громадянами, підприємствами, неурядовими організаціями та медіа. Зовнішня комунікація допомагає формувати позитивний імідж влади і підтримувати відкритість у діяльності.

Основні складові комунікації також включають прозорість – забезпечення доступності інформації про рішення, плани та бюджети органів місцевого самоврядування для широкої публіки, інформаційні канали –способи, через які здійснюється комунікація. Сюди входять засоби масової інформації, офіційні вебсайти, соціальні мережі, громадські слухання та зустрічі з жителями та культуру комунікації – підходи і стандарти, які визначають стиль і тон комунікації. Це включає повагу, відкритість і готовність до діалогу.

Комунікація органів місцевого самоврядування є ключовим інструментом для підвищення ефективності управління та участі громадян у прийнятті рішень на місцевому рівні.

Відзначено, що комунікація має бути двостороннім процесом, місцева влада надає інформацію про свою діяльність, а громадяни мають можливість висловлювати свої побажання, пропозиції чи критику.

Серед ключових аспектів ефективної комунікації є:

- прозорість діяльності органів влади через доступ до публічної інформації та звітність;
- використання сучасних цифрових технологій для швидкого та ефективного обміну інформацією;
- залучення громадян до процесу прийняття рішень, зокрема через онлайн-платформи, петиції та електронне голосування;
- важливість зворотного зв’язку для розуміння потреби громади та оперативного реагування на них.

Також комунікація органів місцевого самоврядування забудови демократичного управління, де громада активно бере участь у процесах розвитку, а органи влади мають інструменти для підвищення ефективності та прозорості своєї роботи.

Відзначено важливість комунікаційної стратегії, яка розуміє ціль, завдання та канали взаємодії з громадою. Залучення громадян до обговорень та участі в управлінських процесах дозволяє створити більш ефективні стратегії та прийняти більш обґрунтовані рішення, які потребують мешканців.

Насамкінець, дослідження підкреслює, що добре налагоджена комунікація не лише сприяє покращенню якості рішень, але й покращенню формування позитивного іміджу місцевих органів влади, підвищенню довіри до них та забезпеченню стабільного розвитку громади.

2.2 Методи оцінки ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Дослідження методів оцінки ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації має велике значення з кількох причин. В умовах децентралізації відповідальність за прийняття рішень і управління ресурсами все більше перекладається на місцеві органи влади – це підвищує важливість якісної комунікації між владою і громадою, адже від цього залежить прозорість процесів управління, довіра громадян і участь у прийнятті рішень.

Ефективна комунікація між органами місцевого самоврядування і громадою є основою для забезпечення прозорості діяльності влади. Методи оцінки ефективності комунікації дозволяють виявити слабкі місця у взаємодії між місцевими органами влади та громадянами.

В умовах децентралізації громади отримують більше можливостей для участі в управлінні своїми територіями. Дослідження методів оцінки комунікації дає можливість зрозуміти, як активно громадяни беруть участь у процесах прийняття рішень, наскільки ефективно використовуються інструменти електронної демократії (онлайн-петиції, консультації, опитування тощо) і чи дійсно голос громади впливає на політику місцевої влади.

Ефективна комунікація між органами влади та громадою сприяє зміцненню соціальної згуртованості та зменшенню соціальної напруженості. Дослідження ефективності комунікації допомагає оцінити, наскільки добре місцева влада інформує громадян про актуальні проблеми, програми соціального захисту, інфраструктурні проєкти і можливості участі в місцевих ініціативах.

Децентралізація часто супроводжується змінами в управлінських структурах, розподілі ресурсів та відповідальності. Оцінка ефективності комунікації дозволяє краще зрозуміти, як ці зміни сприймаються громадою і як влада може адаптувати свої комунікаційні стратегії для більшої ефективності. Це особливо важливо в перехідний період, коли важливо підтримувати стабільність і впевненість громадян у новій системі управління.

Методи оцінки ефективності комунікації можуть допомогти органам місцевого самоврядування формувати кращі стратегії комунікації на довгострокову перспективу [9].

Одним із ключових аспектів дослідження є виявлення бар'єрів, що перешкоджають ефективній комунікації між місцевими органами влади і громадянами – це можуть бути як технічні проблеми (недостатність інфраструктури, відсутність доступу до Інтернету), так і організаційні (недосконалі механізми зворотного зв'язку, бюрократія). Оцінка дозволяє виявити ці перешкоди і розробити стратегії для їх усунення.

Дослідження методів оцінки ефективності комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації є важливим для покращення якості управління, прозорості, підзвітності та залучення громадян до процесів прийняття рішень. Вона сприяє зміцненню демократії на місцевому рівні, підвищує рівень довіри до влади та забезпечує стабільний розвиток громад [16].

Оцінка ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації є важливим інструментом для покращення управління та залучення громадян до процесів прийняття рішень. Існують різні методи, які дозволяють оцінити, наскільки успішно органи влади взаємодіють з населенням.

Основними методами оцінки ефективності комунікації є:

1. Соціологічні опитування:

– анкетування громадян або проведення інтерв'ю, що дозволяють дізнатися думку громади про якість комунікації з місцевими органами влади. Опитування можуть охоплювати такі питання, як доступність інформації, прозорість діяльності органів влади, задоволеність громадян роботою місцевої адміністрації.

Соціологічні опитування – це метод збору даних шляхом запитання певній групі людей (респондентів), відібраній за певним принципом – таким чином ця відібрана сукупність представляє загальну сукупність за основними

параметрами, тобто суспільство, до якого висновки опитування поширюються на майбутнє. Це може бути окремий населений пункт, виборчий округ, окрема соціальна чи професійна група чи країна в цілому.

Визначають різні методи опитування: поштою, телефоном або за домашньою адресою респондента.

Поштові опитування передбачають розсилання анкет поштою та отримання відповідей на них. Це найдешевший метод опитування, оскільки не потребує участі великої кількості опитуваних. Сьогодні цей метод практично не використовується. Його можна використовувати лише як допоміжний засіб – скажімо, для виявлення найгостріших проблем того чи іншого міста чи села.

Телефонні опитування зараз широко використовуються західними соціологічними службами для щоденного відстеження рейтингу кандидатів і партій, особливо під час виборчих кампаній. Перевагою телефонних опитувань, крім відносної дешевизни, є швидкість отримання інформації [10].

Обмеження цього типу опитування полягає в тому, що по телефону можна поставити лише кілька запитань. Однак телефонні опитування мають сенс, коли треба швидко отримати реакцію людей на конкретні події чи інформацію в ЗМІ. Великі виборчі організації мають спеціальне обладнання для телефонних опитувань, комп’ютер випадковим чином вибирає з бази даних номери телефонів і потім викликає певний номер. Це робить телефонні опитування більш ефективними.

Найбільш достовірними та інформаційно насиченими є опитування, які проводяться за допомогою особистих анкетних інтерв’ю, власне, особисті анкети називаються англійською «face-to-face». Для цього типу опитування дуже важливо зробити правильну вибірку, тобто відібрати респондентів таким чином, щоб можна було зробити висновок про громадську думку людей на основі їх дослідження.

Обмеженням цього методу індивідуального анкетування у формі інтерв’ю є висока вартість, оскільки ця робота передбачає велику кількість опитувань і потребує тривалого часу для збору даних і введення їх у комп’ютер. Проте такі

опитування є єдиним способом отримати достовірну та багатогранну інформацію, необхідну для ретельного аналізу професійної поведінки. Опитування громадської думки можуть мати різний обсяг, але зазвичай, враховуючи високу вартість такого дослідження, містять 80 питань і більше. Іноді це число досягає більше 300 [5].

Опитування є дуже популярним методом збору інформації та думок. Опитування є незамінним інструментом для оцінки сильних і слабких сторін, потреб і ресурсів, коли необхідно зібрати відгуки від жителів громади. Опитування орієнтовані на конкретні групи жителів і в той же час дозволяють охопити велику кількість людей в районі їх проживання [24].

До можливостей сучасних цифрових інструментів належать: онлайн-інформування, опитування, рекомендації, петиції, ідеї та ініціативи, бюджет участі, онлайн-конкурс проектів.

Все це дає можливість ОМС знайти відповіді на поставлені питання:

– звернення дають можливість громадянам почути їхню думку;

– конкурс ідей, ініціатив та пропозицій (бюджет участі чи громадський бюджет) дозволяє громаді спрямувати кошти місцевого бюджету на найважливіші для міста проекти;

– налагодження прямого зв’язку між владою та громадськістю

– важливість громадської думки;

– стимулювання суспільного інтересу до важливого питання [38].

Фокус-групи – це групові обговорення, де представники громади висловлюють свою думку з певних питань. Фокус-групи дозволяють вивчати глибші аспекти комунікації та з’ясовувати, як люди сприймають інформацію від влади.

Якісна стратегія соціологічного дослідження спрямована на адекватне розуміння соціальної реальності та її інтерпретацію. Використання якісного методу є пріоритетним, якщо в центрі уваги дослідника розмаїття певного соціального явища, вивчення загальної картини події. Ця стратегія дозволяє вивчати нові явища чи процеси, які є унікальними та мало поширеними. Нині

соціологічна практика показує, що при проведенні соціологічного дослідження прийнято поєднувати принаймні два види кількісних і якісних методів:

1) якісні та кількісні методи використовуються паралельно;

2) якісні та кількісні методи послідовно використовуються на різних рівнях соціологічних досліджень.

У першому випадку характерно вивчення різних частин одного предмета дослідження. Ці дослідницькі потреби є різними методологічними потребами. Вони як би взаємопов'язані в процесі пізнання і підкреслюють різні сторони досліджуваного об'єкта. У другому випадку застосування різних стратегій відбувається на різних етапах дослідження. Зазвичай на першому етапі використовуються якісні та кількісні методи, а на другому – кількісні. При цьому на першому якісному рівні дослідник ніби «схоплює» явище в цілому. Саме на цьому етапі досліджуване явище постає перед дослідником у нових аспектах.

На другому етапі, як правило, визначається кількість маси, отриманої на попередньому етапі. Слід підкреслити, що якісний рівень в даному випадку має самостійне значення: в його межах вже підготовлені знання, що цікавлять дослідника. Тому в одному дослідницькому циклі можуть бути використані як кількісні, так і якісні методи. Спосіб і порядок використання методу залежить від дослідницької діяльності.

У масовій комунікації кількісна стратегія використовується, коли ми хочемо сформувати загальне уявлення про цільову аудиторію [60].

Громадська думка є важливою частиною суспільства. Інтерес в ньому полягає в практичному значенні громадської думки в економічній і соціальній сферах. PR-технології, маркетинг і менеджмент використовують результати соціологічних досліджень громадської думки для досягнення більш значущих економічних, політичних і фінансових результатів.

Здебільшого результати наукових відкриттів у цій галузі використовуються для визначення та встановлення найбільш ефективних шляхів соціального розвитку суспільства. Одним із найпоширеніших якісних методів

збору даних, особливо дослідження громадської думки, є дослідження фокус-груп.

Дослідження методом фокус-групи передбачає чотири загальні елементи:

1. Участь конкретної групи респондентів, зібраних в одному місці.

2. Взаємодія учасників. Якщо розглядати громадську думку як специфічний вияв суспільної свідомості, то складне духовне утворення, що виражається в оцінках і відкритому чи прихованому ставленні до реальних проблем, поведінки певних груп, соціальних спільнот. або суспільство в цілому.

3. Обговорення окремих проблем здійснюється модератором, який працює відповідно до цілей і завдань дослідження.

4. При проведенні фокус-груп використовується сценарій. Основна мета – зосередити проблему, зосередити увагу на одній темі. У той же час, надання учасникам можливості для спонтанного висловлювання повинно забезпечити групову динаміку.

Інший аспект цього типу дослідження відрізняється від інших групових методів своїм призначенням, наприклад від методу Дельфі «мозковий штурм». Останні створюються з експертів і зосереджені на наданні консультацій і консенсусних рішеннях. Фокус-групи призначені для іншого: для виявлення різних думок щодо досліджуваної проблеми, для пошуку пояснень поведінки людей у певних сферах.

Ефективність фокус-груп залежить від того, скільки людей відчувають себе комфортно брати участь в обговоренні в групі. Реальне застосування методу має більше шансів отримати поглиблену інформацію, ніж індивідуальні інтерв'ю. У той же час групова динаміка дозволяє визначити важливість такої події, як груповий ефект. У процесі вивчення громадської думки визначають основні завдання, які можна вирішити за допомогою методу фокус-групи: виявлення ставлення (у соціально-політичному полі – ставлення громадян до ОМС, державної політики та подій в державі); виявлення слабких і сильних (у суспільно-політичній сфері – політичних діячів чи політики уряду); виявлення поведінки (мотивація підтримки політичного іміджу чи схвалення події);

визначення глибинних мотивів (політична позиція); визначення системи цінностей громадян; тестування та розробка рекламної стратегії; визначення найбільш прийнятних каналів отримання інформації [31].

2. Моніторинг публікацій у ЗМІ та соціальних мережах:

– аналіз медіапокриття – вивчення того, як часто і яким чином діяльність місцевих органів влади висвітлюється в медіа. Моніторинг ЗМІ та соцмереж дозволяє оцінити, наскільки ефективно органи влади комунікують з громадськістю через ці канали, а також як реагують на критику чи коментарі громадян [59].

– аналіз залученості у соцмережах: кількість лайків, коментарів, поширень публікацій органів влади в соціальних мережах допомагає зрозуміти рівень інтересу та залученості громади.

В Україні триває процес децентралізації, в результаті чого більше влади та ресурсів «йде на місця». При цьому разом із цим зростає корупційна загроза. Одним із питань, які допомагають створити вільне від корупції суспільство, є прозорість влади, особливо ОМС. Хоча висока прозорість прямо не означає відсутність корупції [63].

Також важливою є оцінка рівня зворотного зв’язку:

– оцінка кількості звернень, скарг та пропозицій від громадян та швидкості їх обробки. Важливим показником ефективності комунікації є те, як швидко та якісно влада реагує на запити громадян.

– вимірювання того, наскільки громадяни задоволені процесом взаємодії з органами місцевого самоврядування, зокрема, як швидко й ефективно їхні проблеми вирішуються.

Не варто забувати також про аналіз внутрішньої комунікації:

– оцінка координації між підрозділами – внутрішня ефективність комунікації в межах самих органів місцевого самоврядування впливає на загальну ефективність управління та взаємодії з громадою. Добре налагоджена комунікація між різними відділами сприяє кращій відповіді на запити громадян.

– аналіз процесів прийняття рішень: оцінка того, наскільки швидко та якісно приймаються рішення на основі зворотного зв’язку від громади.

Оцінка ефективності комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації вимагає використання комплексних підходів. Використання різних методів оцінки, як-от соціологічні дослідження, моніторинг медіа, аналіз прозорості, дає можливість оцінити різні аспекти взаємодії та забезпечити постійне покращення якості комунікації.

Отже, в умовах децентралізації відповідальність за прийняття рішень переходить на місцеві органи влади, що робить ефективну комунікацію з громадою критично важливою для забезпечення прозорості, довіри громадян та їх участі в управлінських процесах.

Прозорість у діяльності органів влади, активна участь громадян у прийнятих рішеннях і підтримка соціальної стабільності є основними перевагами ефективної комунікації, що дозволяє уникати соціальної напруженості. Важливими інструментами є соціологічне опитування, фокус-групи, моніторинг ЗМІ та соціальної мережі, а також оцінка зворотного зв’язку з громадянами. Ці методи виявлять проблеми в комунікації, програмі ефективності каналів взаємодії та отримання зворотного зв’язку.

Одним із основних завдань виявлення технічних та організаційних бар’єрів, які обмежують ефективну взаємодію між громадою та владою. Це можуть бути проблеми з доступом до інформації або недостатня інтеграція нових інструментів електронної демократії.

Цифрові інструменти, як-от онлайн-опитування, електронні петиції, бюджет участі та онлайн-конкурси, дозволяють збирати думку громади та активно залучати її до управління місцевими ресурсами. Оцінка внутрішньої комунікації в органах місцевого самоврядування є важливою для забезпечення ефективної роботи та координації між підрозділами, що впливає на загальний рівень взаємодії з громадою.

Висока прозорість у діяльності місцевих органів влади зменшить корупційні ризики та підвищить рівень довіри громадян.

Загалом, дослідження показує, що для ефективної комунікації важливо використовувати комплексний підхід, включаючи різні методи та стратегії, які максимально оцінити аспекти взаємодії та покращити взаєморозуміння між органами влади та громадою.

2.3 Закордонний досвід організації комунікації місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Дослідження закордонного досвіду організації комунікації між місцевим самоврядуванням та громадою в умовах децентралізації є надзвичайно важливим для України, адже досвід інших країн надає можливість скористатися перевіреними методами і стратегіями для покращення взаємодії між органами місцевого самоврядування та громадами. Аналізуючи ці моделі, можна обирати ті, які найкраще підходять для конкретних умов і потреб місцевих громад в Україні. Це дозволяє уникати помилок і випробовувати готові рішення, що успішно працюють в інших країнах.

У країнах з розвиненими системами децентралізації прозорість і підзвітність є основними принципами управління. Дослідження закордонного досвіду допомагає зрозуміти, як організовуються ці процеси, як громади мають доступ до інформації про діяльність місцевих органів влади та як забезпечується контроль над їх діяльністю.

Багато країн успішно застосовують різні моделі громадянського залучення, такі як громадські консультації, електронне голосування, партисипативне бюджетування тощо. Вивчення цих практик дозволяє розробляти ефективні інструменти для активнішої участі українських громадян у місцевому самоврядуванні [70].

Хоча кожна країна має свої унікальні соціальні, культурні та політичні особливості, дослідження закордонного досвіду дозволяє адаптувати успішні практики до конкретних українських умов.

Дослідження закордонного досвіду організації комунікації місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації має вирішальне значення для підвищення якості місцевого управління в Україні. Це дозволяє використовувати кращі міжнародні практики для побудови ефективної, прозорої та відповідальної системи місцевого самоврядування, що відповідає потребам громад і сприяє їх сталому розвитку.

Закордонний досвід організації комунікації між місцевим самоврядуванням та громадою в умовах децентралізації надає багато цінних уроків і прикладів для України. Успішні моделі децентралізованого управління, що використовуються в різних країнах, демонструють, як ефективна комунікація може зміцнити демократичні процеси та залучення громадян до прийняття рішень.

Розглянемо закордонний досвід організації комунікації місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації:

У Швеції місцеве самоврядування має високий рівень автономії, а держава застосовує підхід максимальної прозорості («offentlighetsprincipen» – принцип публічності). Кожен громадянин має право на доступ до документів місцевих органів влади, що сприяє створенню відкритих каналів комунікації.

У Швеції регулярно проводяться громадські слухання та відкриті зустрічі, на яких обговорюються місцеві питання. Цей механізм дозволяє громадам активно впливати на рішення місцевих органів.

В Швеції розвинені онлайн-платформи для комунікації між владою і громадою. Наприклад, громадяни можуть подавати запити на інформацію, пропозиції або навіть брати участь у процесах планування через цифрові сервіси [70].

Портал даних Швеції підтримує прагнення відкритих даних стати стратегічним суспільним ресурсом, який можуть використовувати бізнес, суспільство та державний сектор. Портал досяг 17 000 наборів даних, які надаються 335 різними організаціями, і ця кількість часто оновлюється на їхньому веб-сайті.

Портал даних поділено на 13 різних категорій, найбільшою з яких є державний приватний сектори (7 000 наборів даних), за якими йдуть населення та суспільство (6 900 наборів даних). Кожен набір даних містить інформацію про частоту оновлення, ключові слова та видавців.

Крім того, шведський портал даних заохочує користувачів співпрацювати та обмінюватися ідеями через канал спільноти. Цей канал сприяє обговоренню різних тем відкритих даних, що може призвести до інноваційних ідей або співпраці. Уряд Швеції впроваджує інновації, приділяючи пріоритет розвитку здатності державного управління використовувати штучний інтелект (ШІ). Портал даних розробив практичний посібник із штучного інтелекту та сторінку штучного інтелекту , щоб інформувати та надихати державний сектор [70].

У багатьох французьких муніципалітетах діють консультативні ради, які складаються з громадян і виступають посередниками між місцевими органами влади та громадою. Ці ради дають можливість мешканцям обговорювати плани розвитку та висловлювати свої пропозиції, до яких влада повинна прислуховуватися.

Для важливих питань часто проводяться місцеві референдуми, які дають змогу безпосередньо враховувати думку населення [72].

В Німеччині важливу роль у місцевому самоврядуванні відіграють громадські комітети та ради. Вони представляють інтереси громадян у місцевій політиці і часто виступають консультативними органами. Наприклад, у містах існують комітети, що спеціалізуються на питаннях житлової політики, охорони здоров’я та освіти, де громадяни можуть вносити свої пропозиції.

У багатьох муніципалітетах впроваджується практика «партисипативного бюджетування», де громада бере участь у процесі розподілу місцевого бюджету. Даний процес дозволяє громадянам не лише бути поінформованими, але й впливати на те, як витрачаються кошти на проєкти розвитку їхніх громад [71].

Польща активно впроваджує цифрові платформи для залучення громадян до обговорення місцевих питань. Один із прикладів – інтерактивні онлайн-

портали, де громадяни можуть залишати пропозиції, брати участь у голосуваннях і коментувати плани розвитку муніципалітетів.

Місцеві органи самоврядування мають зобов'язання розглядати петиції, подані через онлайн-платформи. Якщо петиція набирає певну кількість підписів, влада зобов'язана розглянути її і відповісти на запит громадян [66].

В США на муніципальному рівні традиційно проводяться регулярні громадські слухання щодо бюджету, нових проєктів, змін у законодавстві. Місцеві влади використовують різноманітні методи залучення громадян, такі як публічні консультації, форуми, обговорення та робочі групи [69].

В Канаді велике значення надається використанню місцевих та регіональних медіа для інформування населення про діяльність місцевої влади: інтерактивні телевізійні програми, інтерв'ю з представниками влади, публічні дебати.

У канадських регіонах з високим рівнем децентралізації велика увага приділяється залученню корінних народів до управління. Вони активно беруть участь у формуванні місцевих політик через спеціалізовані консультативні ради [64].

Закордонний досвід організації комунікації між місцевим самоврядуванням і громадою в умовах децентралізації демонструє різні підходи до підвищення прозорості, підзвітності та залучення громадян. Швеція пропонує приклад прозорості і відкритості через доступ до інформації, Німеччина – активне громадське залучення через бюджети участі, США – використання технологій для комунікації, а Польща і Франція – цифрові платформи для голосувань та консультацій. Ці приклади можуть стати основою для вдосконалення комунікаційних стратегій в Україні, що сприятиме успішному розвитку місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 3
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

3.1 Оцінка ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Оцінка ефективності комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації є важливим кроком для забезпечення прозорості, залучення громадян до ухвалення рішень та підвищення якості управління. Децентралізація спрямована на передачу повноважень і ресурсів на місцевий рівень, тому від ефективної комунікації залежить успішність реалізації реформ.

Основні аспекти оцінки ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації на прикладі Василівської районної державної адміністрації Запорізької області:

1. Прозорість:

Офіційний сайт Василівської районної державної адміністрації Запорізької області надає інформацію про діяльність адміністрації, структуру, новини району, звернення громадян, доступ до публічної інформації та нормативно-правову базу.

Є розділи для туристичної інформації, соціального захисту, боротьби з корупцією та громадських ініціатив (електронні петиції).

Дизайн простий, сайт адаптований для людей із порушенням зору, але частина сторінок «на стадії наповнення».

Офіційний сайт Василівської районної державної адміністрації Запорізької області представлено на рис. 3.1.

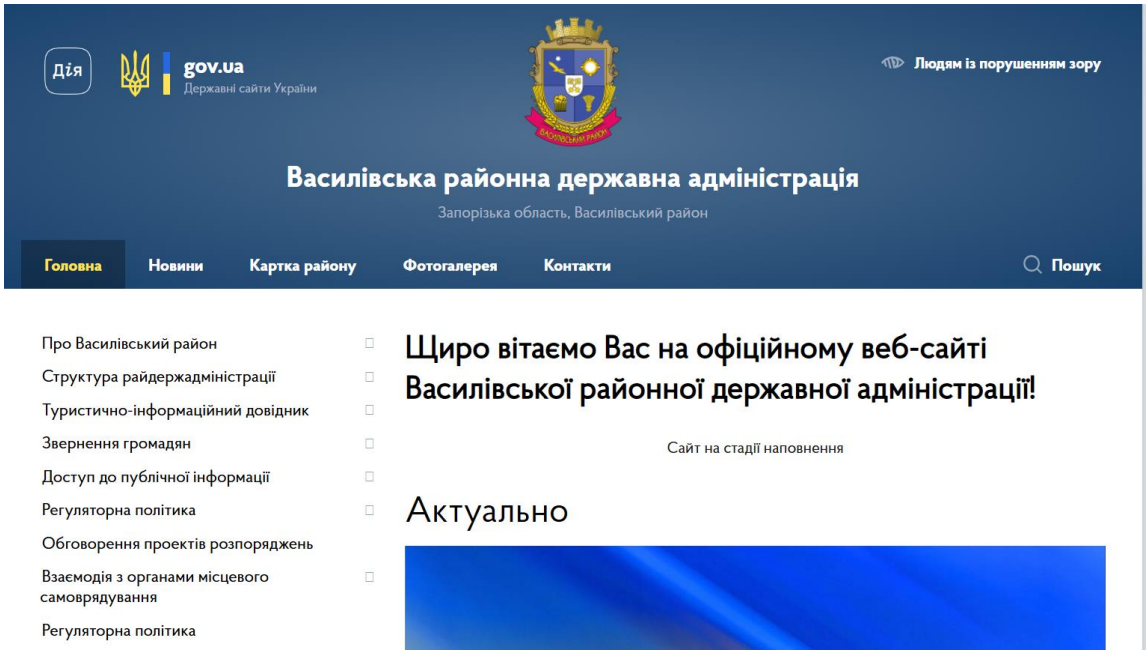

Рис. 3.1. Офіційний сайт Василівської районної державної адміністрації Запорізької області [55]

2. Відображення доступності інформації для громади про діяльність органів місцевого самоврядування, а саме:

– наявність та регулярне оновлення офіційного вебсайту, який оновлюється кожні 2-4 дні (рис. 3.2);

– офіційний сайт надає інформацію про структуру, новини, нормативні акти, звіти та послуги. Є окремі розділи для публічної інформації та електронних петицій;

– деякі розділи оновлюються регулярно, але частина сторінок все ще «на стадії наповнення»;

– сайтом передбачені опції для осіб із порушенням зору, але структура навігації може бути ускладнена для окремих користувачів, які не мали досвіду роботи з подібними сайтами.

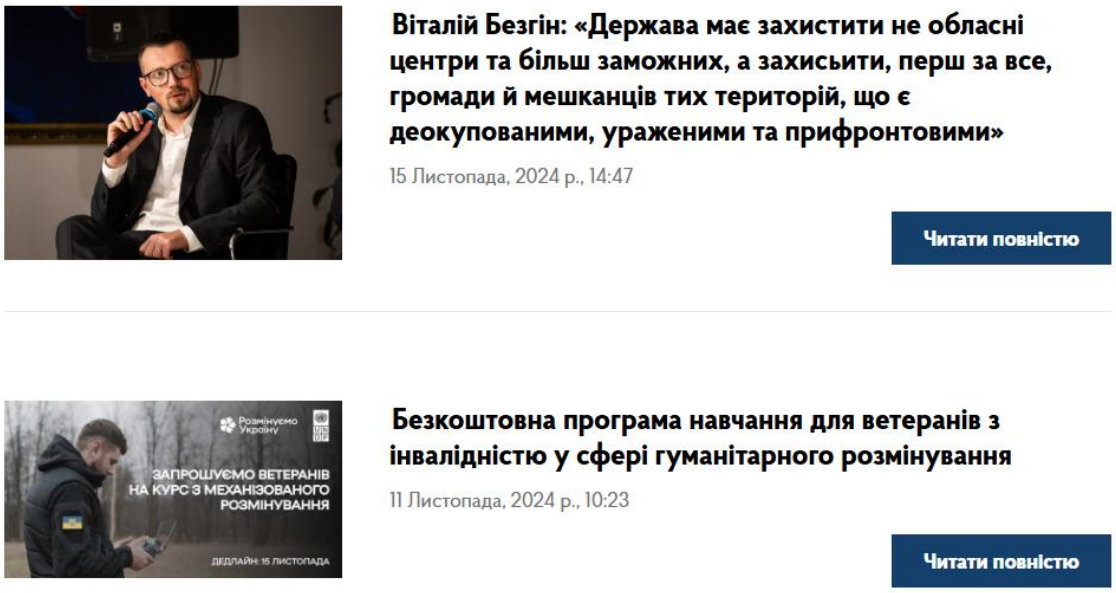

Рис. 3.2. Оновлення новин сайту Василівської районної державної адміністрації Запорізької області [67]

Сайт Василівської РДА оновлюється приблизно раз на 2–4 дні. Хоча це дозволяє підтримувати актуальність частини матеріалів, для ефективної комунікації з громадою бажано забезпечити більш регулярне оновлення новин та звітів. Особливо це важливо для оперативного інформування в умовах змін або кризових ситуацій.

3. Публікація звітів, рішень та бюджетів відбувається з затримкою. Останнє оновлення – 2022 рік.

Причиною цього можуть бути: обмеження доступу до Інтернету або технічні несправності на сайтах органів влади, проблеми з координацією між відповідальними підрозділами, якщо місцеві органи влади зосереджуються на створених ефективних каналах для публікації та доступу до інформації в реальному часі, це може затримувати оновлення недостатньої публікації.

Для підвищення ефективності комунікації з громадою необхідно забезпечити своєчасну публікацію актуальної інформації, а також створити механізми автоматичного оновлення даних у режимі реального часу.

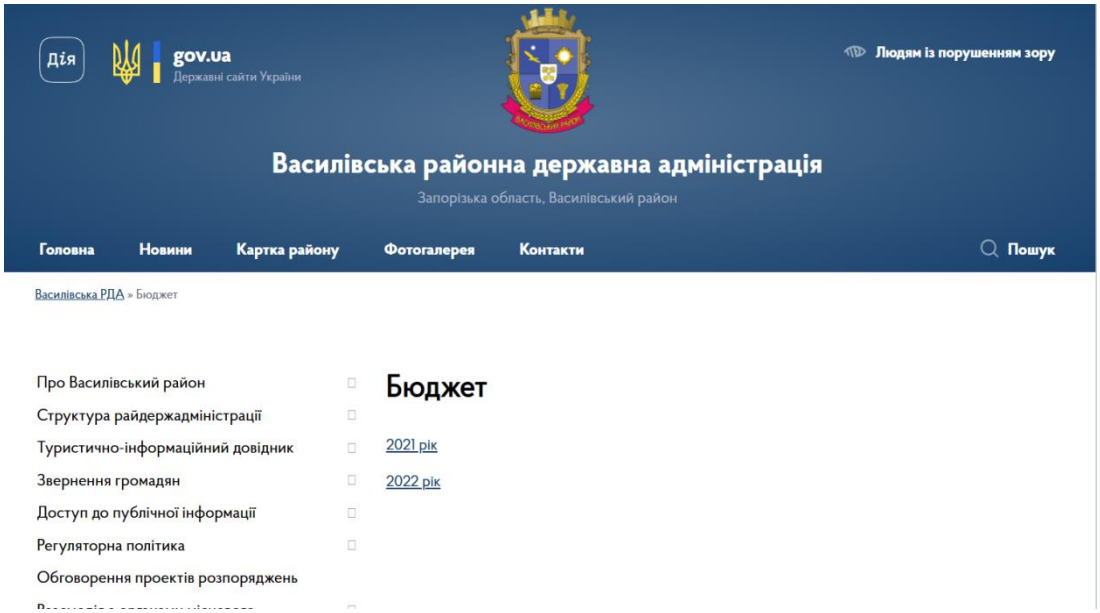
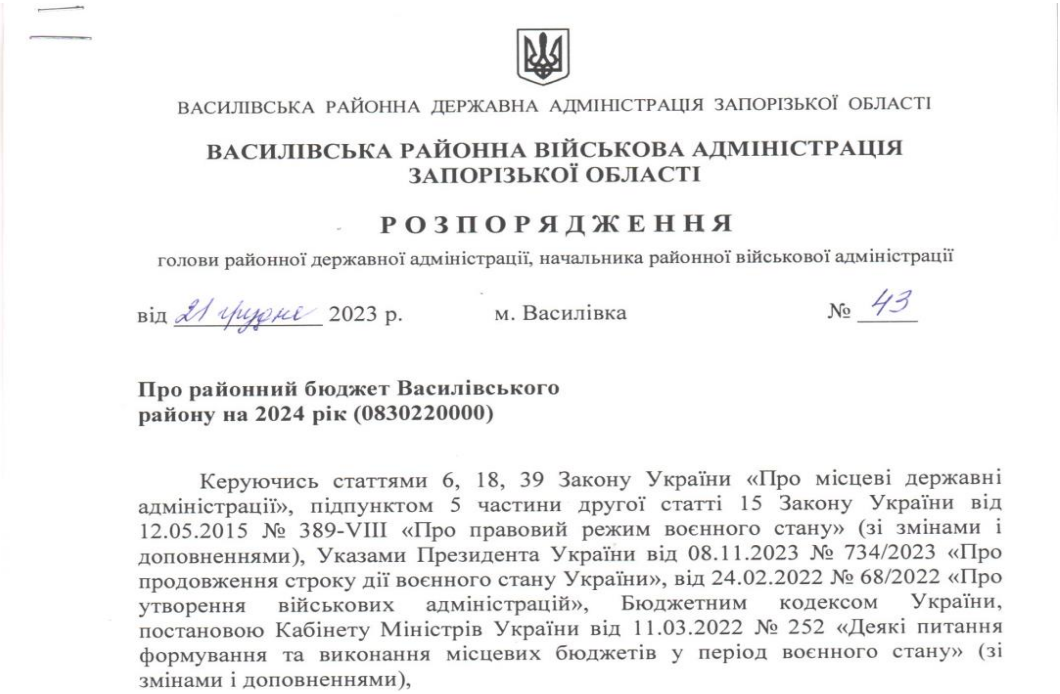

Рис. 3.3. Публікація звітів, рішень та бюджетів Василівської районної державної адміністрації Запорізької області [48]

При цьому, розпорядження публікуються регулярно (рис. 3.4).

ВАСИЛІВСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

ВАСИЛІВСЬКА РАЙОННА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Р О З П О Р Я Д Ж Е Н Н Я

голови районної державної адміністрації, начальника районної військової адміністрації

від 21 грудня 2023 р. м. Василівка № 43

Про районний бюджет Василівського району на 2024 рік (0830220000)

Керуючись статтями 6, 18, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», підпунктом 5 частини другої статті 15 Закону України від 12.05.2015 № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» (зі змінами і доповненнями), Указами Президента України від 08.11.2023 № 734/2023 «Про продовження строку дії воєнного стану України», від 24.02.2022 № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій», Бюджетним кодексом України, постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» (зі змінами і доповненнями),

Рис. 3.4. Розпорядження голови Василівської районної державної адміністрації Запорізької області [49]

4. Наявність відкритих громадських обговорень.

На сайті Василівської районної державної адміністрації Запорізької області відсутні відкриті громадські обговорення.

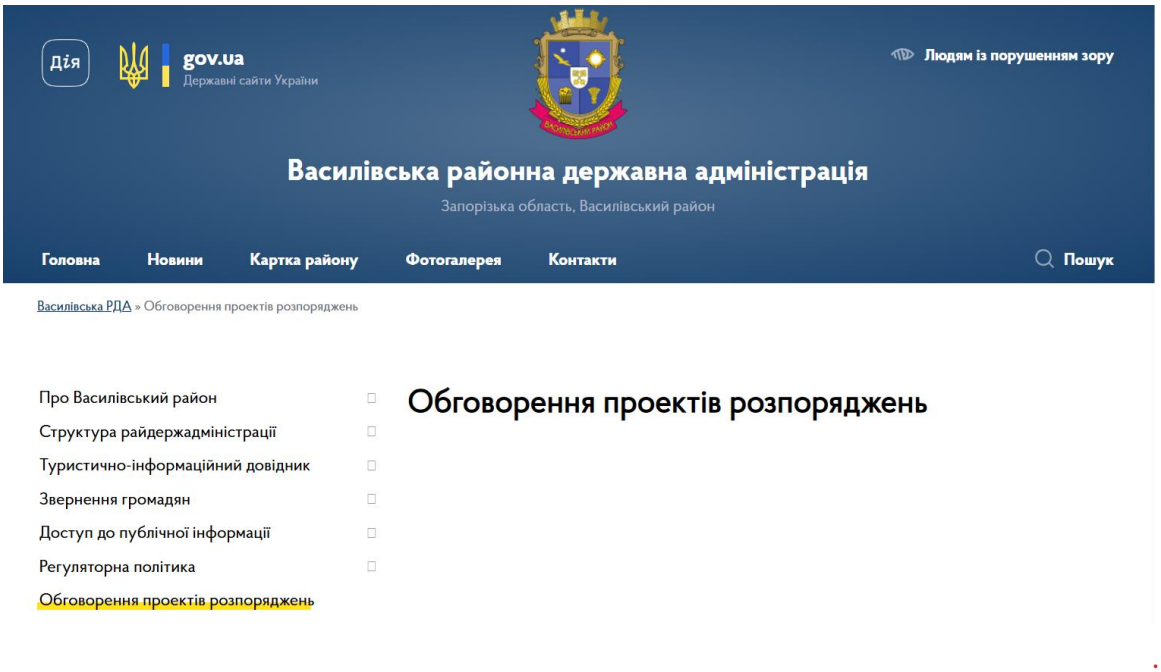

Рис. 3.5. Наявність відкритих громадських обговорень на сайті Василівської районної державної адміністрації Запорізької області [13]

5. Результати опитувань щодо задоволеності діяльністю влади та комунікацією серед жителів м. Василівка протягом вересня 2024 року.

В дослідженні прийняли участь 47 осіб.

Питання опитування:

1. Загальна оцінка діяльності: Як ви оцінюєте роботу місцевої влади за останній рік?

2. Прозорість: Чи вважаєте ви, що органи влади достатньо відкриті у своїй діяльності?

3. Комунікація: Як оцінюєте доступність інформації через офіційні канали (сайт, соцмережі)?

Результати дослідження представлено на рис. 3.6–3.8.

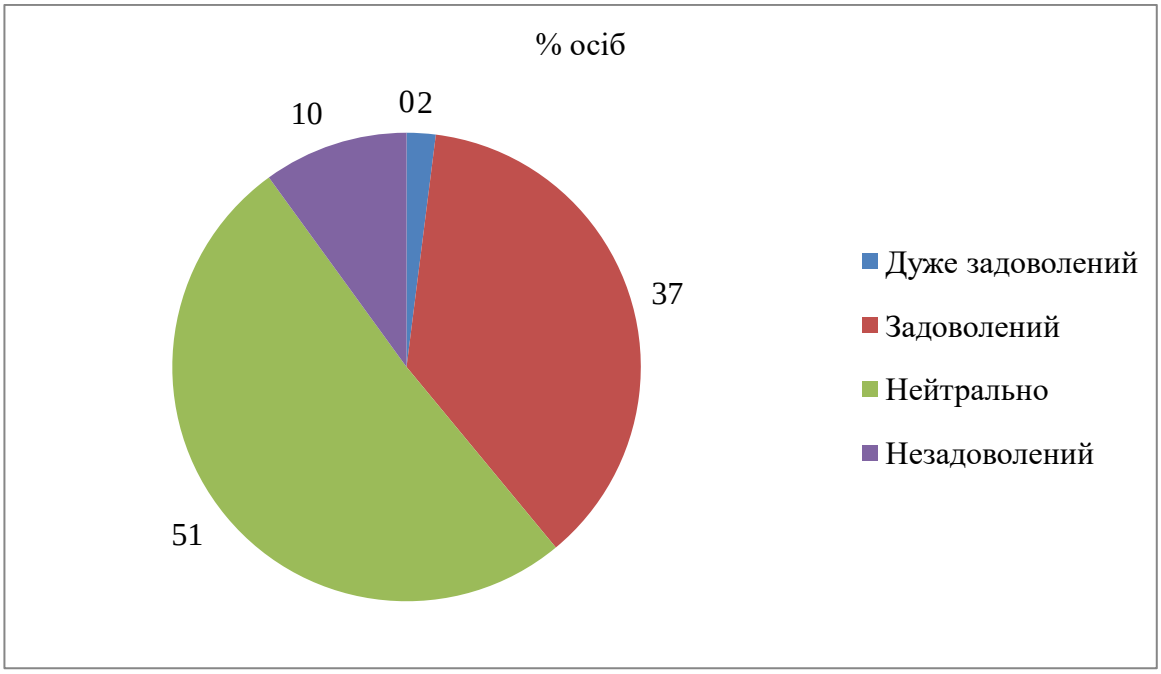

Рис. 3.6. Загальна оцінка діяльності Василівської районної державної адміністрації Запорізької області

Більшість осіб (51 %) нейтрально відносяться до роботи місцевої влади за останній рік. 37 % осіб задоволені роботою, 2 % дуже задоволені та 10 % незадоволені роботою.

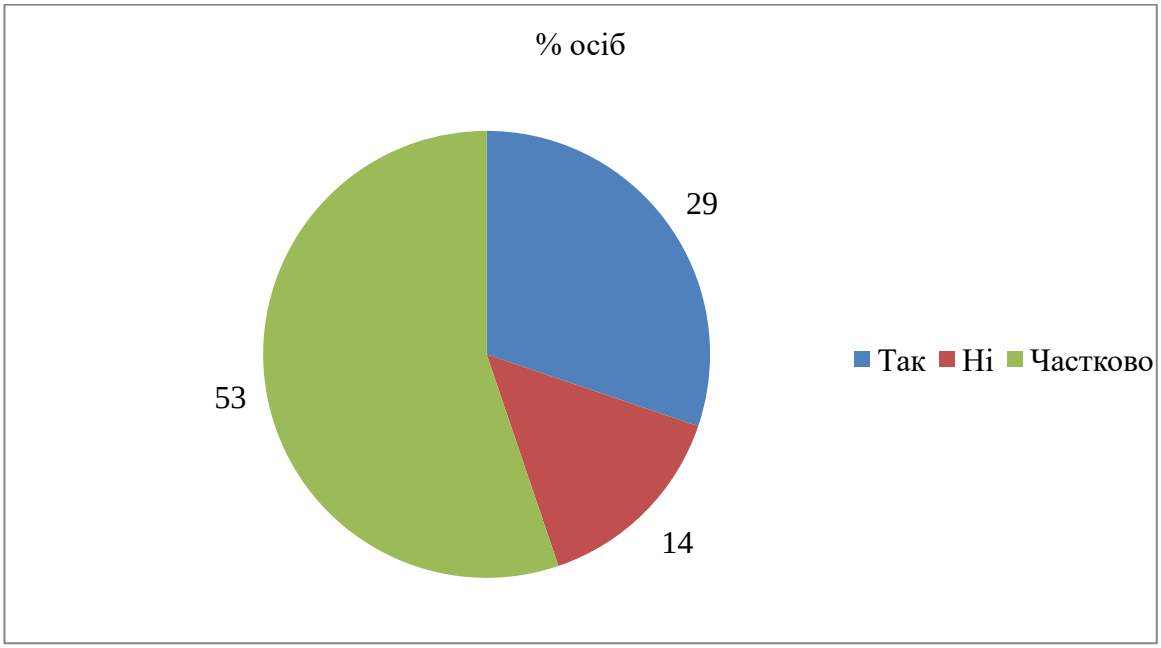

Рис. 3.7. Прозорість діяльності Василівської районної державної адміністрації Запорізької області

29 % мешканців м. Василівка вважають, що органи влади достатньо відкриті у своїй діяльності, 14 % так не вважають та 53 % вважають, що діяльність органів є частково відкритою.

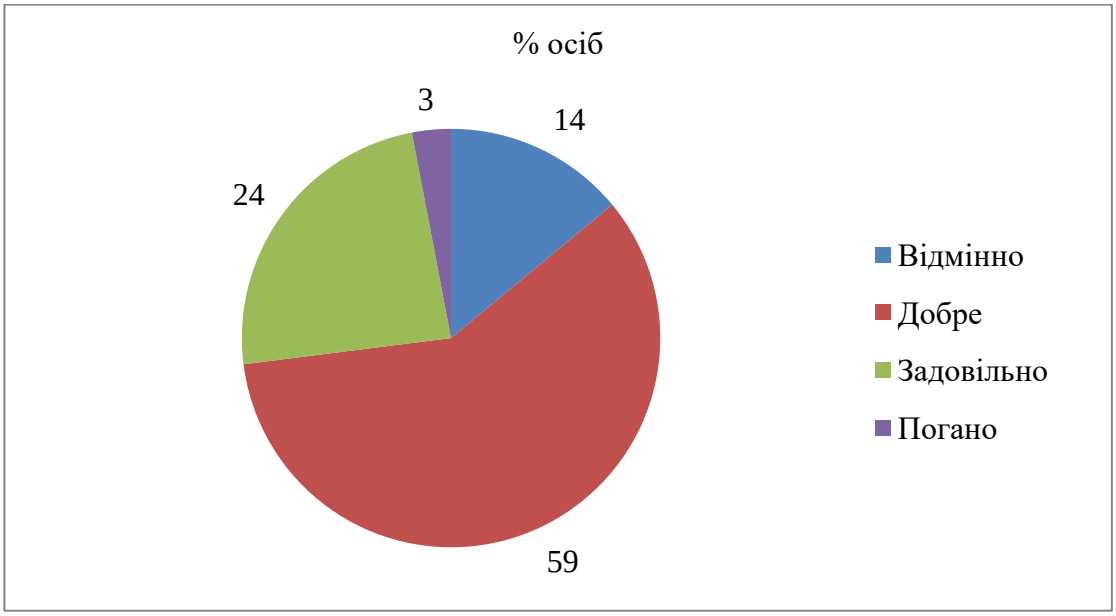

Рис. 3.8. Комунікація Василівської районної державної адміністрації Запорізької області

59 % осіб оцінюють доступність інформації через офіційні канали (сайт, соцмережі) як добру, 14 % як відмінну, 24% як задовільну та 3 % як погану.

6. Якість комунікаційних каналів:

– у Василівської районної державної адміністрації Запорізької області працюють онлайн та офлайн канали для спілкування (рис. 3.9).

На сайті доступна актуальна інформація щодо діяльності районної адміністрації, новини, розпорядження, закони та нормативні акти, а також контактна інформація для зворотного зв’язку. Громадяни можуть ознайомитися з основними документами, подати петиції та звернення.

Соціальні мережі: Важливим інструментом комунікації є офіційні сторінки в соціальних мережах, таких як Facebook, де публікуються новини, оголошення та інформація щодо проведення зустрічей, консультацій, важливих рішень. Це

дозволяє адміністрації взаємодіяти з громадянами в реальному часі та отримувати зворотній зв’язок.

Рис. 3.9. Прийом громадян Василівської районної державної адміністрації Запорізької області [45]

На сайті чітко описано:

– графік прямих «гарячих» телефонних ліній;

– час роботи;

– як громадянину звернутися до Василівської районної державної адміністрації (письмово поштою, письмово в електронній формі) [55].

7. Чи використовуються соціальні мережі для швидкого обміну інформацією.

Василівською районною державною адміністрацією Запорізької області використовується Telegram (рис. 3.10) та Facebook (рис. 3.11).

Telegram-канал дозволяє миттєво повідомляти громадян про новини, зміни в законодавстві, громадські обговорення та інші важливі події.

Громадяни можуть оперативно подавати свої запити чи пропозиції через месенджер, а адміністрація – на них відповідати. Telegram є популярним серед різних вікових груп, тому він може стати ефективним інструментом для забезпечення прозорості та доступності адміністратора.

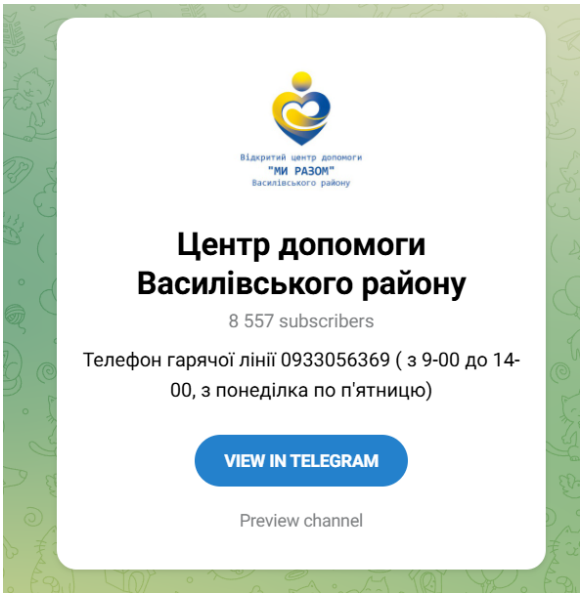

Рис. 3.10. Telegram-канал Василівської районної державної адміністрації

На офіційній сторінці адміністрації у Facebook публікуються актуальні новини, повідомлення про зміни в законодавстві, рішення органів влади.

Використання Facebook дозволяє проводити опитування, збирати пропозиції від громади, організовувати дискусії чи сесії запитань-відповідей.

Жителі також можуть коментувати публікації, ставити запитання, надавати свої пропозиції або звернення лише на адміністрацію сторінки.

Використання Facebook дозволяє легко слідкувати за публікаціями та реакцією на них, що забезпечує рівень прозорості роботи органів місцевого самоврядування.

Використання цього каналу дозволяє адміністрації забезпечувати зручний доступ до інформації та ефективно взаємодіяти з громадянами на різних рівнях. Підвищення прозорості роботи органів місцевого самоврядування є важливою складовою демократичного управління та підвищення довіри серед населення.

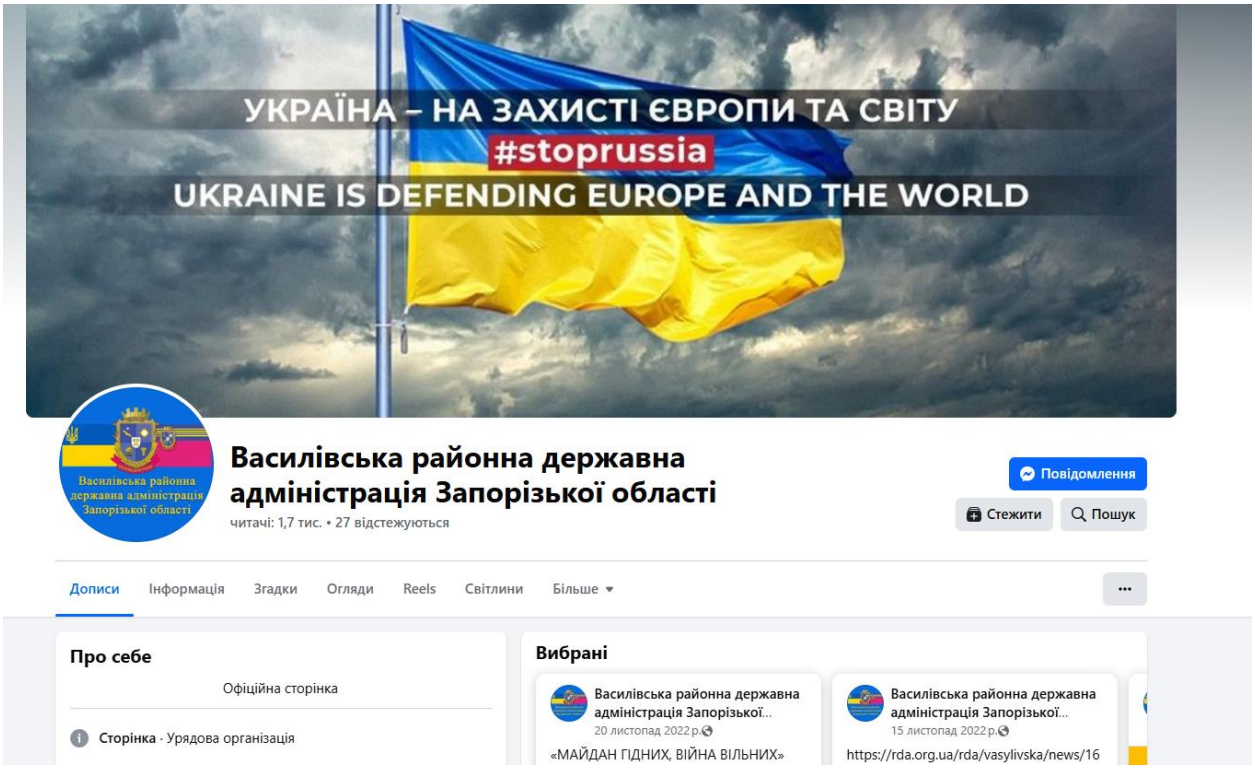

Рис. 3.11. Facebook-сторінка Василівської районної державної адміністрації [67]

8. Використання сучасних технологій (електронні петиції, опитування, платформи для залучення громадян). Розглянемо використання сучасних технологій Василівською районною державною адміністрацією через використання платформ як «Громадський бюджет» для участі в розподілі коштів.

Рис. 3.12. Громадський бюджет [16]

Громадський бюджет – це платформа, яка дозволяє громадянам брати участь у розподілі частини міського чи місцевого бюджету через подання і голосування за проєкти. Жителі можуть пропонувати ідеї (наприклад, створення парків, ремонт об’єктів), які після перевірки фахівцями отримують фінансування залежно від кількості голосів громади [16].

Василівською районною державною адміністрацією не використовується платформа «Громадський бюджет» для участі в розподілі коштів. Це означає, що жителі району не мають можливості пропонувати та голосувати за проекти, які фінансуються з бюджету.

Платформа «Громадський бюджет» дозволяє громадянам активно залучатися до прийняття рішень щодо використання бюджетних коштів.

Платформа дозволяє проводити прозорий і відкритий процес прийняття рішень щодо бюджетних коштів, що завершили рівень довіри до органів влади.

Якщо така платформа не використовується на рівнях районної адміністрації, можливе її впровадження, варто звернути увагу на цю можливість і обговорити її з місцевими органами влади або з активістами громади. Впровадження системи «Громадського бюджету» може значно покращити прозорість і залучення громадян до процесу управління фінансами на місцевому рівні.

Отже, офіційний сайт адміністрації надає основну інформацію про діяльність органу, що є місцем для забезпечення прозорості. Однак деякі розділи досі не заповнені, що зменшує повноту та актуальність інформації. Сайт оновлюється регулярно (кожні 2-4 дні), але затримки в оновлених звітах, рішеннях і бюджетах можуть свідчити про технічні проблеми або неефективну координацію.

Василівська РДА активно використовує соціальні мережі (Telegram та Facebook) для оперативного інформування громадян. Це дозволяє швидко передавати новини, зміни в законодавстві та інші важливі повідомлення.

Використання цієї платформи є ефективним для забезпечення зворотного зв’язку, організації опитувань та вибору пропозицій від громадян.

Платформа «Громадський бюджет», яка дозволяє громадянам брати участь у розподілі бюджетних коштів, не використовується на рівнях Василівської РДА. Це є суттєвим недоліком, оскільки така платформа погіршує підвищену прозорість використання бюджетних коштів та залучення громадян до процесу ухвалення рішень.

Для покращення ефективності комунікації та залучення громад до управлінських процесів необхідно забезпечити регулярне оновлення інформації на сайті, створити механізми автоматичного оновлення даних та впровадити систему «Громадського бюджету».

Підвищення активності на платформі для громадських обговорень, а також удосконалення навігації на сайті допоможе залучити більше мешканців до участі в управлінських процесах.

Загалом, комунікація між органами місцевого самоврядування та громадою є достатньо ефективною, але є ще можливості для вдосконалення, зокрема інтерактивності, прозорості та доступності інформації.

Ефективна комунікація є основою успішного функціонування децентралізованих структур. Для її покращення органам місцевого самоврядування слід впроваджувати інноваційні підходи, активно залучати громадян до діалогу та забезпечувати прозорість процесів.

3.2 Можливості реалізації закордонного досвіду комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Можливості реалізації закордонного досвіду комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації можна розглядати як можливість підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Зокрема, можна впровадити передовий досвід Швеції для підвищення ефективності місцевого самоврядування через:

– створення онлайн-платформ для доступу громадян до документів та рішень місцевих органів влади (розробка онлайн-платформи, де кожен може переглянути бюджет громади, ухвалені рішення, протоколи засідань);

– організацію регулярних відкритих зустрічей для обговорення місцевих питань (створення порталу за прикладом шведського oppnadata.se з інтеграцією даних про бюджет, екологію, інфраструктуру);

– застосування штучного інтелекту для аналізу даних та підвищення ефективності державного управління (впровадження системи ШІ для аналізу бюджетів, виявлення корупційних ризиків, прогнозування потреб громад, запуск чат-ботів для обробки запитів громадян та пошуку рішень їхніх проблем).

Використання досвіду Швеції може стати ключовим фактором реформування місцевого самоврядування України. Впровадження шведських підходів сприятиме прозорості, довірі громадян до влади та ефективності рішень [68].

Швеція є взірцем у прозорості та ефективності місцевого самоврядування, а адаптація її досвіду допоможе Україні розвивати громади відповідно до європейських стандартів.

Також Україна може використовувати досвід Німеччини у місцевому самоврядуванні через:

– створення громадських комітетів та рад: органів, які представляють інтереси громадян у місцевій політиці та надають консультації з важливих питань (житло, освіта, здоров’я). Громадські комітети виступають як платформи для діалогу між мешканцями та владою. Вони формують локальні інтереси, наприклад, в освіті, охороні здоров’я чи житлових питаннях. Реалізація в Україні: можна створювати комітети на базі територіальних громад, включати представників різних верств населення (молодь, пенсіонери, активісти), організовувати регулярні засідання для обговорення ключових питань і передачі рішень у міськраді;

– партисипативне бюджетування: залучення громадян до розподілу частини бюджету. Це дозволить людям впливати на пріоритети фінансування

проектів розвитку, підвищуючи прозорість і довіру. Залучення громадян до розподілу частин місцевого бюджету сприяє розвитку відчуття відповідальності за спільні ресурси. Реалізація в Україні: продовжувати та розширювати дію вже існуючих проектів «громадський бюджет», визначити відсоток бюджету, який може бути розподілений громадянами (наприклад, 5–10%), створити зручні онлайн-платформи для подачі пропозицій і голосування;

– розвиток дорадчих органів: зміцнення механізмів співпраці громади з місцевою владою через обговорення місцевих ініціатив. Дорадчі органи забезпечують краще представництво громади в обговореннях важливих питань, сприяють прозорості та підвищують рівень довіри. Реалізація в Україні: формування тематичних дорадчих робіт (з питань інфраструктури, екології, туризму), залучення експертів і місцевих жителів до цих органів, встановлення механізму обов'язкового розгляду пропозицій від дорадчих рад.

Використання досвіду Німеччини допоможе посилити ефективність місцевого самоврядування в Україні та створити більш гармонійні громади.

Інтерактивні цифрові платформи, подібні до тих, що впроваджує Польща, можуть ефективно використовуватися і в Україні для залучення громадян до участі в місцевому самоврядуванні.

Україна вже має досвід у створенні цифрових платформ для громадської взаємодії, таких як:

– «Єдина система місцевих петицій» – інструмент для подання петицій на місцевому рівні;

– «Дія» – додаток, який поступово розширює функціонал для взаємодії громадян з державними органами;

– Громадський бюджет – платформа для ініціатив громадян, які фінансуються місцевими бюджетами.

Можливо варто створити зручні, прозорі та безпечні платформи, подібні до польських:

– місцеві форуми для коментування планів розвитку, обговорення інфраструктурних проектів;

– голосування онлайн за участь у прийнятті рішень на місцевому рівні;

– централізовані портали для консультацій між громадянами та місцевою владою.

Щоб ці інструменти працювали ефективно, важливо:

- забезпечити юридичну силу результатів громадських голосувань;
- зобов’язати органи місцевого самоврядування оперативно реагувати на пропозиції громадян;
- встановити мінімальні пороги для розгляду петицій, щоб уникнути перезавантаження системи.

Для популяризації цифрових платформ потрібно:

- проводити інформаційні кампанії;
- навчати громадян користуватися новими інструментами;
- забезпечити доступність платформи для всіх категорій населення, зокрема людей з обмеженими можливостями.

Успішна інтеграція таких платформ в Україні сприятиме не лише підвищенню прозорості роботи влади, а й активізації громадян у процесі прийняття рішень.

Реалізація американського досвіду у проведенні громадських слухань і залученні громадян до процесів місцевого самоврядування в Україні можлива за умов врахування місцевих реалій та покращеного впровадження:

1. Регулярні громадські слухання – створюють платформу для діалогу між владою і громадою, дозволяє жителям одночасно висловлювати свої думки бюджетів, щодо нових проєктів чи змін у законодавстві.

2. Публічні консультації: громадяни можуть брати участь у формуванні політики, висловлювати свої пропозиції та бачення.

3. Форуми та обговорення – створення простору для дискусій щодо стратегій розвитку, інфраструктурних ініціатив чи екологічних питань [25].

Впровадження канадського досвіду в Україні може суттєво підвищити ефективність місцевого самоврядування, прозорість роботи органів влади та рівень громадської участі:

1. Використання місцевих та регіональних медіа – регулярне інформування громадян про діяльність влади надає об’єктивність, довіру та допомогу залученню до прийняття рішення.

2. Активне використання соцмереж для трансляції інтерв’ю, звітів та публічних дебатів.

3. Залучення громад до управління через консультативні ради – пряма участь громади, виключно з корінними народами чи іншими меншинами, у формуванні місцевої політики сприянні врахуванню їхніх потреб і досягненню соціальної згуртованості.

Отже, можливості реалізації закордонного досвіду комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації підкреслюють важливість адаптації перевірених практик для підвищення ефективності управління та взаємодії між владою та громадянами. Крім того, досвід таких країн, як Швеція, Німеччина, Польща, США та Канада, може бути корисним для реформування місцевого самоврядування в Україні:

1. Шведський досвід : створення онлайн-платформи для забезпечення прозорості, доступу до публічної інформації та рішень місцевої влади, регулярні відкриті зустрічі та використання даних для підвищення обізнаності громадян про діяльність влади, впровадження штучного інтелекту для ефективного аналізу бюджету, виявлення корупційних ризиків і прогнозування потреб громад. Враховуючи поточну ситуацію, онлайн-платформи для доступу до документів та рішень місцевої влади мають особливу важливість, оскільки в умовах воєнного стану доступ до інформації та її прозорість стають критичними. Використання штучного інтелекту для аналізу бюджетів та виявлення корупційних ризиків допоможе зменшити адміністративні бар’єри та корупцію в органах місцевого самоврядування, що є важливим в умовах обмежених ресурсів.

2. Німецький досвід : формування громадських комітетів та рад для забезпечення прямого діалогу між мешканцями та місцевою владою, розширення партисипативного бюджетування для залучення громадян до процесу розподілу частин бюджету, створення дорадчих органів для сприяння

прозорості та довірі громадян до місцевої влади. Формування громадських комітетів та рад для підтримки прямого діалогу між мешканцями та владою може сприяти соціальній згуртованості, що критично важливо під час війни. Підтримка місцевих ініціатив і залучення громадян до прийняття рішень дозволить забезпечити стійкість громад на всіх рівнях. Партисипативне бюджетування дозволяє ефективніше розподіляти ресурси, зокрема в умовах обмежених фінансових можливостей через воєнні витрати.

3. Польський досвід : розвиток інтерактивних цифрових платформ для громадської взаємодії, таких як місцеві форуми, голосування онлайн та платформи для консультацій, забезпечення юридичної сили для результатів громадських голосувань і зобов'язань органів місцевого самоврядування оперативно реагувати на пропозиції громадян. Інтерактивні цифрові платформи та онлайн-голосування допомагають забезпечити участь громадян у процесі прийняття рішень навіть у часи кризи. Це дозволяє зберігати комунікацію між громадянами та місцевою владою, не зважаючи на можливі фізичні обмеження через військову ситуацію. Зокрема, важливим є забезпечення юридичної сили результатів громадських голосувань.

4. Американський досвід : впровадження регулярних громадських слухань та публічних консультацій для забезпечення участі громадян у формуванні політики, форми та обговорення, що дозволяють активно погіршити думку громадян у процесі прийняття рішень. Регулярні громадські слухання і публічні консультації допомагають громадянам брати участь у процесах прийняття рішень, що важливо для збереження демократичних процесів навіть у складні часи. Це може сприяти підвищенню рівня довіри між громадою та владою, що надзвичайно важливо під час війни.

5. Канадський досвід : використовує місцеві ЗМІ та соціальну мережу для регулярного інформування громадян та активного залучення до політичних процесів, створення консультативних рад для включення різних груп населення, зокрема меншин, у процеси управління та розробки місцевої політики. Використання місцевих медіа та соцмереж для інформування громадян стає

надзвичайно актуальним у період воєнного стану, коли традиційні канали комунікації можуть бути обмежені. Активне інформування та залучення громадян до політичних процесів сприятиме збереженню соціальної згуртованості та підтримки.

Інтеграція цих підходів в Україні дозволить створити більш ефективну систему місцевого самоврядування, сприяючи розвитку демократичних процесів, прозорості та активній участі громадян. Ключовим аспектом має бути адаптація кожної моделі до українських реалій, врахування місцевих особливостей та потреб, а також постійне вдосконалення існуючих інструментів і платформи для залучення громади.

3.3 Напрями підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації

Підвищення ефективності комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації є критичним місцем для розвитку територіальних громад і формування довіри до влади.

Розглянемо основні підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації:

1. Цифровізація комунікацій через:

– створення порталу для звернення громадян і консультацій, що є місцем для підвищення ефективності комунікацій між органами влади та громадою. Такий портал забезпечує прозорість, доступність і спрощення взаємодії громадян з місцевими органами самоврядування.

Основні функції порталу:

– подання звернень: електронна форма для запитів, скарг, пропозицій чи запитань, можливість відстеження статусу звернення (прийнято, в роботі, вирішено), інтеграція з електронним підписом (для офіційних запитів).

– консультації: розділ з тематичними консультаціями (наприклад, соціальні виплати, комунальні послуги, земельні питання), інтерактивний чат-

бот для відповідей на типові запитання, опція запису на зустрічі з представниками влади або онлайн-консультації.

– доступ до публічної інформації: база знань із найпоширенішими запитаннями та відповідями, доступ до рішень органів місцевого самоврядування, публічних звітів, планів розвитку громади, архів звернень громадян (анонімізований) для прикладів розв'язання проблеми.

– голосування та опитування: функція електронного голосування за проектами громадського бюджету, проведення опитувань щодо важливих питань розвитку громади.

– моніторинг виконання зобов'язань: розділ для відображення поточного стану прийняття громадських ініціатив.

Мультиканальність:

– доступ через вебверсію та мобільний додаток.

– інтеграція з популярними месенджерами (telegram, viber).

Технічні аспекти створення порталу:

– розробка платформи: використання сучасних технологій для безпеки та швидкості роботи (наприклад, Laravel, React, Node.js).

– хмарне зберігання даних для доступності та масштабованості.

Кібербезпека:

– використання протоколів шифрування (ssl).

– регулярні аудити безпеки для захисту персональних даних.

Етапи впровадження

– планування: визначення цільових користувачів (громадяни, підприємства, громадські організації).

– аналіз потреб громади через опитування чи зустрічі.

Розробка:

– залучення досвідчених IT-компаній або місцевих розробників.

– створення MVP (мінімально функціонального продукту) для тестування.

Запуск:

– пілотний запуск у кількох громадах;

– інформаційна кампанія для ознайомлення громадян із можливостями порталу.

Очікувані результати:

– громадяни можуть стежити за діяльністю влади та вирішенням своїх питань.

– автоматизація процесів скоротить час обробки звернень.

– відкрита платформа підвищить довіру до органів місцевого самоврядування.

Такі портали вже довели свою ефективність у багатьох країнах, а їх впровадження в Україні допоможе зробити місцеве самоврядування ближчим до громадян і підвищити якість взаємодії.

Інтерфейс порталу повинен бути інтуїтивно зрозумілим, зручним і доступним для різних категорій користувачів, включно з людьми похилого віку або користувачами з обмеженими можливостями. Ось ключові елементи інтерфейсу:

Головне меню:

Розділи:

- подання звернення;
- перевірка статусу звернення;
- консультації;
- публічні документи;
- контакти;
- пошуковий рядок для швидкого пошуку потрібної інформації.

2. Публічність та прозорість

– регулярна звітність: проведення відкритих звітів органів місцевого самоврядування перед громадою на очній зустрічі, трансляції або публікації в ЗМІ;

– доступ до інформації: розміщення бюджетів, планів розвитку та інших важливих документів у відкритому доступі;

– публікація протоколів засідань, прийнятих рішень і оголошень у зручному форматі.

3. Партисипативні практики:

- громадські слухання та обговорення;
- регулярна організація відкритих зустрічей для обговорення бюджету, інфраструктурних проектів та місцевих ініціатив;
- проведення опитувань і консультацій з ключових питань.

Ефективна комунікація – це основа успішного місцевого самоврядування, особливо в умовах децентралізації. Україні важливо інтегрувати сучасні інструменти і методики для налагодження постійного діалогу між владою та громадянами.

В умовах воєнного стану підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування та громади є надзвичайно важливим для забезпечення стабільності, безпеки та підтримки місцевих ініціатив. Розглянемо напрямки для покращення цієї комунікації:

1. Використання цифрових платформ і технологій: забезпечення доступу громадян до інформації та можливості взаємодіяти з органами місцевого самоврядування через цифрові канали. Це можуть бути портали для подачі петицій, голосування, обговорення важливих питань громади. Впровадження мобільних додатків для зручного доступу до інформації, надання зворотного зв’язку та поширення повідомлень про надзвичайні ситуації.

2. Забезпечення прозорості через відкриті дані: регулярне оприлюднення інформації про діяльність місцевої влади, включаючи ухвалені рішення, використання бюджетних коштів, плани з відновлення інфраструктури. В умовах обмежених ресурсів важливо, щоб громада мала можливість контролювати витрати місцевого бюджету на відновлення та гуманітарні потреби. Використання онлайн-платформ для моніторингу розподілу допомоги та інших ресурсів.

3. Розширення можливостей для зворотного зв’язку та участі громадян: залучення громадян до процесу прийняття рішень через онлайн-голосування та

публічні консультації. Це дозволяє оперативно враховувати потреби населення та приймати більш адаптовані рішення. Спрощення механізмів подачі петицій для залучення громадян до обговорення важливих питань, відновлення інфраструктури, допомоги постраждалим від війни тощо. Регулярне проведення онлайн-форумів, на яких громадяни можуть висловлювати свої пропозиції, звертатися до органів місцевого самоврядування та обговорювати важливі питання.

4. Інформаційна безпека та надійність комунікації: забезпечення безпеки особистої інформації громадян, які взаємодіють з платформами місцевого самоврядування, особливо в умовах воєнного стану, коли ризики кіберзагроз зростають. В умовах можливих обмежень в інтернет-зв'язку чи енергозабезпеченні важливо мати резервні канали для комунікації з громадянами, такі як радіо, SMS-повідомлення, телеграм-канали.

5. Підтримка соціальної згуртованості та взаємодії з різними групами населення: скоординована робота з волонтерськими організаціями для надання інформації, допомоги та ресурсів, особливо у важливих сферах, таких як евакуація, гуманітарна допомога, медична допомога тощо. Забезпечення доступу до комунікації для всіх категорій населення, зокрема людей з обмеженими можливостями, літніх людей та внутрішньо переміщених осіб. Використання адаптованих технологій та медіа.

Ефективна комунікація органів місцевого самоврядування та громади є ключовим елементом у забезпеченні стабільності та безпеки в умовах воєнного стану. Важливо адаптувати передові технології та методи комунікації до специфічних потреб війни, враховуючи ризики та обмеження, забезпечити прозорість та доступність інформації для громадян і надавати зворотний зв'язок, що сприятиме збереженню довіри та підтримки влади з боку громади.

Отже, ефективні комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації підкреслюють впевненість у використанні сучасних технологій та підходів для зміцнення довіри до місцевої влади та покращення взаємодії з громадянами.

Створення інтегрованого порталу для звернень громадян, консультацій та доступу до публічної інформації підвищить прозорість і доступність взаємодії з місцевими органами влади. Основні функції порталу: подання звернень, консультації, доступ до публічної інформації (рішення, звіти, плани розвитку), голосування за проекти громадського бюджету, моніторинг виконання зобов'язань влади.

Регулярна звітність органів місцевого самоврядування, проведення відкритих звітів перед громадою за допомогою зустрічей або публікацій у ЗМІ.

Розміщення важливих документів (бюджет, план розвитку, протоколи засідань) у публічному доступі сприятиме відкритості та довірі з боку громадян.

Проведення громадських слухань, відкритих зустрічей, опитувань та консультацій з важливих питань дозволяє громадянам активно впливати на процеси ухвалення рішень і формування місцевої політики.

Регулярна організація таких заходів з питань бюджету, інфраструктурних проектів та інших ініціатив дозволяє сформувати більш активну громадянську позицію та підвищити ефективність місцевого самоврядування.

Очікувані результати від реалізації цих заходів :

– підвищення прозорості роботи місцевої влади, що сприятиме зміцненню довіри до органів місцевого самоврядування;

– спрощення та автоматизація процесів звернення та обробки запитів громадян, що зменшує час реагування;

– залучення громадян до прийняття рішень через різноманітні платформи та інструменти участі, що сприяють розвитку демократичних процесів.

Інтеграція сучасних інструментів, таких як цифрові платформи для взаємодії та партисипативних практик, допоможе значно підвищити ефективність місцевого самоврядування в Україні, а також зробити владу ближчою до громадян, підвищуючи рівень участі та відповідальності громад у розвитку своїх громад.

ВИСНОВКИ

1. Децентралізація в Україні дозволяє місцевим органам влади отримувати більше автономії та ресурсів для вирішення місцевих проблем. Це створює потребу в ефективній комунікації, щоб забезпечити прозорість і підтримку серед громадян. Інтеграція цифрових технологій у комунікаційні процеси покращення доступу до інформації та залучення громадян до управлінських процесів.

У воєнний час комунікація має критичне значення для безпеки громадян та підтримки морального духу. Роль місцевих органів влади посилюється, після чого вони повинні швидко та ефективно інформувати громадян про загрозу, евакуацію, гуманітарну допомогу та інші важливі аспекти. Важливо, щоб інформація була достовірною і швидко розширювалася через цифрові платформи, що дозволяє підтримувати довіру між владою та населенням.

Використання сучасних цифрових технологій і соціальна мережа є ключовим інструментом для комунікації в умовах децентралізації та кризи. Мобільні додатки, месенджери та платформи, як-от Facebook і Telegram, є основними інструментами для взаємодії громадян з органами влади. Це дозволяє швидко поширювати важливу інформацію, отримувати зворотний зв’язок і залучати громадян до процесів прийняття рішень.

Ефективна комунікація забезпечує прозорість діяльності органів місцевого самоврядування, знижує рівень корупції та завершує довіру до влади. Публічні комунікації та активне використання цифрових інструментів сприяють громадському, контролюють залучення громадян до управлінських процесів і забезпечують відкритість у прийнятих рішеннях.

Комунікація є важливою складовою розвитку місцевого самоврядування, що забезпечує взаєморозуміння між громадою та владою, завдяки швидкому регулюванню на зміну статусу та стабільності в управлінських процесах. Процеси необхідно постійно вдосконалювати, враховуючи нові технології та особливості воєнного часу.

Отже, для ефективного функціонування місцевого самоврядування в умовах децентралізації та кризи необхідно використовувати інноваційні комунікаційні стратегії, активізувати цифрові технології та забезпечити належний рівень прозорості та взаємодії з громадянами.

2. дослідження понять «комунікація», «місцеве самоврядування», «громада» та «децентралізація» є предметами для розуміння організації сучасного демократичного суспільства та ефективного управління на різних рівнях. Кожне з цих понять грає ключову роль у розвитку демократії, взаємодії між людьми та вирішення місцевих проблем.

Комунікація є основою для взаємодії людей та груп у суспільстві, що дозволяє налагоджувати соціальні зв'язки, управлінські процеси та сприяння гармонії в громаді. Це обмін інформацією через різні канали, такі як мова, жести, письмові тексти, що є основою для розуміння одного.

Місцеве самоврядування – це організація влади на місцевому рівні, що дає можливість громадам самостійно вирішувати питання місцевого значення. Це важлива складова демократії, що забезпечує безпосереднє залучення громадян до процесу управління і контролю над діяльністю влади.

Громада виступає як базовий елемент місцевого самоврядування. Вона об'єднує мешканців певної території, які спільно працюють над вирішенням локальних проблем. Громада є не лише соціальною групою, а й організаційною одиницею, яка здійснює взаємодію між людьми на місцевому рівні.

Децентралізація є процесом передачі повноважень і ресурсів від центральних органів до місцевих. Це сприяє більш ефективному управлінню на місцях, залученню громадян до прийняття рішень та розвитку місцевих громад. Децентралізація дозволяє вирішити спеціальні потреби територіальних громад, допомогти розвитку інфраструктури та соціальних послуг.

3. Дослідження показало, що належна комунікація є важливою для успішного управління та прийняття рішень на місцевому рівні. Поліпшення механізмів комунікації зменшує бюрократичні бар'єри та забезпечує більшу прозорість та ефективність процесів управління.

Одна з основних цілей дослідження – підвищення рівня участі громади в процесі прийняття рішень. Це включає розробку стратегій для більш активного залучення громадян через різні платформи та інструменти, зокрема онлайн-опитування та громадське слухання.

Принципи дослідження: прозорість та відкритість, інклюзивність, рівноправність, довіра та співпраця, зворотний зв'язок.

Методи дослідження:

- соціологічні опитування та опитування – для збору кількох даних.
- фокус-групи – для глибшого розуміння думок громади.
- інтерв'ю – для аналізу індивідуальних точок зору представників громади та органів влади.
- аналіз документів – для вивчення офіційних звітів та стратегій.
- спостереження – для аналізу реальної взаємодії на місцевих заходах.
- аналіз соціальних мереж – для моніторингу громадської думки онлайн.

Дане дослідження підтверджує необхідність удосконалення комунікаційних стратегій, які сприяють ефективному управлінню та розвитку місцевих громад, а також підвищує рівень довіри до органів місцевого самоврядування.

4. Відзначено, що комунікація має бути двостороннім процесом, місцева влада надає інформацію про свою діяльність, а громадяни мають можливість висловлювати свої побажання, пропозиції чи критику.

Серед ключових аспектів ефективної комунікації є:

- прозорість діяльності органів влади через доступ до публічної інформації та звітність;
- використання сучасних цифрових технологій для швидкого та ефективного обміну інформацією;
- залучення громадян до процесу прийняття рішень, зокрема через онлайн-платформи, петиції та електронне голосування;

- важливість зворотного зв’язку для розуміння потреби громади та оперативного реагування на них.

5. В умовах децентралізації відповідальність за прийняття рішень переходить на місцеві органи влади, що робить ефективну комунікацію з громадою критично важливою для забезпечення прозорості, довіри громадян та їх участі в управлінських процесах.

Загалом, дослідження показує, що для ефективної комунікації важливо використовувати комплексний підхід, включаючи різні методи та стратегії, які максимально оцінити аспекти взаємодії та покращити взаєморозуміння між органами влади та громадою.

6. Закордонний досвід організації комунікації між місцевим самоврядуванням і громадою в умовах децентралізації демонструє різні підходи до підвищення прозорості, підзвітності та залучення громадян. Швеція пропонує приклад прозорості і відкритості через доступ до інформації, Німеччина – активне громадське залучення через бюджети участі, США – використання технологій для комунікації, а Польща і Франція – цифрові платформи для голосувань та консультацій. Ці приклади можуть стати основою для вдосконалення комунікаційних стратегій в Україні, що сприятиме успішному розвитку місцевого самоврядування.

7. Офіційний сайт адміністрації надає основну інформацію про діяльність органу, що є місцем для забезпечення прозорості. Однак деякі розділи досі не заповнені, що зменшує повноту та актуальність інформації. Сайт оновлюється регулярно (кожні 2-4 дні), але затримки в оновлених звітах, рішеннях і бюджетах можуть свідчити про технічні проблеми або неефективну координацію.

Василівська РДА активно використовує соціальні мережі (Telegram та Facebook) для оперативного інформування громадян. Це дозволяє швидко передавати новини, зміни в законодавстві та інші важливі повідомлення.

Використання цієї платформи є ефективним для забезпечення зворотного зв’язку, організації опитувань та вибору пропозицій від громадян.

Платформа «Громадський бюджет», яка дозволяє громадянам брати участь у розподілі бюджетних коштів, не використовується на рівнях Василівської РДА. Це є суттєвим недоліком, оскільки така платформа погіршує підвищену прозорість використання бюджетних коштів та залучення громадян до процесу ухвалення рішень.

Для покращення ефективності комунікації та залучення громад до управлінських процесів необхідно забезпечити регулярне оновлення інформації на сайті, створити механізми автоматичного оновлення даних та впровадити систему «Громадського бюджету».

Підвищення активності на платформі для громадських обговорень, а також удосконалення навігації на сайті допоможе залучити більше мешканців до участі в управлінських процесах.

Загалом, комунікація між органами місцевого самоврядування та громадою є достатньо ефективною, але є ще можливості для вдосконалення, зокрема інтерактивності, прозорості та доступності інформації.

8. Можливості реалізації закордонного досвіду комунікації органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації підкреслюють важливість адаптації перевірених практик для підвищення ефективності управління та взаємодії між владою та громадянами. Крім того, досвід таких країн, як Швеція, Німеччина, Польща, США та Канада, може бути корисним для реформування місцевого самоврядування в Україні:

1. Шведський досвід : створення онлайн-платформи для забезпечення прозорості, доступу до публічної інформації та рішень місцевої влади, регулярні відкриті зустрічі та використання даних для підвищення обізнаності громадян про діяльність влади, впровадження штучного інтелекту для ефективного аналізу бюджету, виявлення корупційних ризиків і прогнозування потреб громад.

2. Німецький досвід : формування громадських комітетів та рад для забезпечення прямого діалогу між мешканцями та місцевою владою, розширення партисипативного бюджетування для залучення громадян до

процесу розподілу частин бюджету, створення дорадчих органів для сприяння прозорості та довірі громадян до місцевої влади.

3. Польський досвід : розвиток інтерактивних цифрових платформ для громадської взаємодії, таких як місцеві форуми, голосування онлайн та платформи для консультацій, забезпечення юридичної сили для результатів громадських голосувань і зобов'язань органів місцевого самоврядування оперативно реагувати на пропозиції громадян.

4. Американський досвід : впровадження регулярних громадських слухань та публічних консультацій для забезпечення участі громадян у формуванні політики, форми та обговорення, що дозволяють активно погіршити думку громадян у процесі прийняття рішень.

5. Канадський досвід : використовує місцеві ЗМІ та соціальну мережу для регулярного інформування громадян та активного залучення до політичних процесів, створення консультативних рад для включення різних груп населення, зокрема меншин, у процеси управління та розробки місцевої політики.

9. Ефективні комунікації між органами місцевого самоврядування та громадою в умовах децентралізації підкреслюють впевненість у використанні сучасних технологій та підходів для зміцнення довіри до місцевої влади та покращення взаємодії з громадянами.

Створення інтегрованого порталу для звернень громадян, консультацій та доступу до публічної інформації підвищить прозорість і доступність взаємодії з місцевими органами влади. Основні функції порталу: подання звернень, консультації, доступ до публічної інформації (рішення, звіти, плани розвитку), голосування за проекти громадського бюджету, моніторинг виконання зобов'язань влади.

Регулярна звітність органів місцевого самоврядування, проведення відкритих звітів перед громадою за допомогою зустрічей або публікацій у ЗМІ.

Розміщення важливих документів (бюджет, план розвитку, протоколи засідань) у публічному доступі сприятиме відкритості та довірі з боку громадян.

Проведення громадських слухань, відкритих зустрічей, опитувань та консультацій з важливих питань дозволяє громадянам активно впливати на процеси ухвалення рішень і формування місцевої політики.

Регулярна організація таких заходів з питань бюджету, інфраструктурних проектів та інших ініціатив дозволяє сформувати більш активну громадянську позицію та підвищити ефективність місцевого самоврядування.

Очікувані результати від реалізації цих заходів :

– підвищення прозорості роботи місцевої влади, що сприятиме зміцненню довіри до органів місцевого самоврядування;

– спрощення та автоматизація процесів звернення та обробки запитів громадян, що зменшує час реагування;

– залучення громадян до прийняття рішень через різноманітні платформи та інструменти участі, що сприяють розвитку демократичних процесів.

Інтеграція сучасних інструментів, таких як цифрові платформи для взаємодії та партисипативних практик, допоможе значно підвищити ефективність місцевого самоврядування в Україні, а також зробити владу ближчою до громадян, підвищуючи рівень участі та відповідальності громад у розвитку своїх громад.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ажажа М. А. Комунікаційний менеджмент як чинник підвищення ефективності публічного управління та адміністрування. *Humanities studies*. 2021. Вип. 9. С. 127–137.

2. Азарова В. Рекомендації та кращі кейси реалізації стратегічних комунікацій в умовах війни : практичний довідник. Київ : 7БЦ, 2023. 232 с.

3. Антонова Л. В., Антонов А. В., Івашова Л. М. Інформаційно-комунікаційні інструменти забезпечення ефективного врядування в Україні на державному та регіональному рівнях. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 1. С. 10–17.

4. Бевз Т. Специфіка здійснення реформи децентралізації в регіонах України : здобутки і прорахунки. *Народна творчість та етнологія*. 2019. № 3. С. 65–75.

5. Бекешкіна І. Опитування громадської думки. URL: https://dif.org.ua/uploads/pdf/1494887472644fcdd09bdef7.53078801.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

6. Бікулов Д. Т., Бутченко Т. І., Заїка О. В., Краснокутський, О. В., Осадча В. В., Приймак О. М., Приймак Ю. О. Публічне управління : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» за заг. ред. Т. І. Бутченка. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 167 с.

7. Бойко Т. О. Цифрові комунікації в публічному управлінні. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА»* Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2023. Вип. 166. С. 84–88.

8. Брикова Т. М. Основи наукових досліджень: навч. Посібник. Харків : ХДУХТ, 2020. 256 с.

9. Ведмідь П. В. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у

забезпеченні ефективності державного управління. *Публічне управління і адміністрування в Україні.* Вип. 18. 2020. С. 32–36.

10. Войтенко А. Б. Інформаційні технології у комунікації та взаємодії влади, суспільства і бізнесу у публічному управлінні, місцевому самоврядуванні та розвитку підприємництва. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2021. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2021_2_21. (дата звернення: 11.11.2024).

11. Волошина Я. Місцеве самоврядування: теорії походження та їх реалізація. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 117–122.

12. Глизнер С. В. Поняття, типи та причини запровадження децентралізації в Україні. URL: http://politicus.od.ua/1_2019/6.pdf (дата звернення: 19.11.2024).

13. Громадське обговорення. URL: https://mon.gov.ua/tag/gromadske-obgovorennya?&type=all&tag=gromadske-obgovorennya (дата звернення: 20.11.2024).

14. Горохова Л. Досягнення та перспективи реформи децентралізації в Україні *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Випуск 46, 2023. С. 253–261.

15. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2009. 142 с.

16. Громадський бюджет. URL: https://budget.e-dem.ua/landing (дата звернення: 16.11.2024).

17. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.

18. Децентралізація влади. URL: https://www.msp.gov.ua/timeline/Decentralizaciya-vladi-.html (дата звернення: 16.11.2024).

19. Децентралізація: повноваження рад територіальних громад. URL: http://surl.li/jucjlf (дата звернення: 12.11.2024).

20. Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні: навч. посіб. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2015. 168 с.

21. Ефективна комунікація з органами місцевого самоврядування та місцевими органами державної влади в умовах воєнного стану. URL: https://osbb-ok.org.ua/posts/efektivna-komunikaciya-z-organami-miscevogo-samovryaduvannya-ta-miscevimi-organami-derzavnoyi-vladi-v-umovax-vojennogo-stanu (дата звернення: 16.11.2024).

22. Звіздай О. В. Наукові теорії походження місцевого самоврядування та сформовані на їх основі моделі. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2017. № 4. URL: www.dy.nayka. com.ua/?op=1&z=1067. (дата звернення: 15.11.2024).

23. Івашова Л. М., Івашов М. Ф. Особливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для запобігання та протидії корупції в системі публічного управління. *Модернізація публічного управління в умовах глобальних змін світового простору*: колективна монографія. 2021. Львів-Торунь: Ліга -Прес, 2021 С. 29–54.

24. Кобзін Д., Левкіна Г., Луньова О., Черноусов А., Щербань С. Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах Харків, Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД). 2020. 246 с.

25. Коломієць Г., Каприця О., Сіроткіна А., Содель В., Ткаченко О., ефективні комунікації для громад. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/937/%D0%95%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%CC%88_%D0%B4%D0%BB%D1%8F_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4_2024.pdf (дата звернення: 17.11.2024).

26. Компанцева Л. Стратегічні комунікації для безпекових і державних інституцій : практичний посібник за заг. ред. О. Давліканової, Л. Компанцевої. Київ : ТОВ «ВІСТКА», 2022. 278 с.

27. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с.

28. Краснокутський О. В. Підвищення рівня відповідальності владних

структур як чинник оптимізації розвитку ідеології державотворення в Україні. URL: http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/23106/11/krasnokytsky.htm (дата звернення: 18.11.2024).

29. Кудрицька В. М. Вплив воєнного стану на процес комунікації: особливості та виклики. *Наукові пошуки молоді у XXI столітті*. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників (Біла Церква, 16 листопада 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2023. С. 82–86.

30. Кузікової С. Б., Вертеля А.В. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: *матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції* (22-23 лютого 2024 року). Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. 186 с.

31. Лапшин С. А. Методика проведення фокус-груп: Методичні рекомендації для студентів спеціальності «журналістика» ВДПУ. Вінниця: ВДПУ, 2016. 28 с.

32. Мадяр Р. О. Методологія наукових досліджень з міжнародної комерції: методичні рекомендації. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. 61 с.

33. Мазур В. Г. Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні. *Державне управління: удосконалення та Розвиток.* № 8. 2011. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=313 (дата звернення: 16.11.2024).

34. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

35. Миколаєць А. П. Методи взаємодії держави та громадськості у сучасній Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 6. 2022. С. 146–150.

36. Мягкоход В. Новації Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 2 травня 2023 року: коментарі та порівняльний аналіз. Посібник. 2024. URL: https://rm.coe.int/posibnyk-sluzhba-v-oms/1680afc37e (дата звернення: 16.11.2024).

37. Надикто В. Т., Чорна Т. С. «Методологія наукових досліджень». Посібник-практикум для виконання практичних робіт. Мелітополь: Люкс, 2020. 63 с.

38. Нижник О. Партисипація у стратегуванні розвитку громади. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UA-UNDP-participation-in-strategic-planning-web.pdf (дата звернення: 16.11.2024).

39. Обговорення проектів розпоряджень. URL: https://vasrda.gov.ua/obgovorennya-proektiv-rozporyadzhen-10-19-42-02-02-2022/ (дата звернення: 16.11.2024).

40. Остапенко П., Перхалюк Р., Бончковський О., Остапенко С. Атлас адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади : 2020. Видання друге . Київ, 2020. 56 с.

41. Офіційний сайт Василівської районної державної адміністрації Запорізької області. URL: https://vasrda.gov.ua/ (дата звернення: 15.11.2024).

42. Панченко Г. О. Інформаційно-комунікативна складова процесу громадського контролю в системі публічного управління. URL: file:///C:/Users/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D0%A0/OneDrive%20-%20Ukrainian%20Red%20Cross%20Society/%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D1%96%D0%BB/%D0%9C%D0%90%D0%99%D0%AF/5751-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-5786-1-10-20230812.pdf (дата звернення: 16.11.2024).

43. Пісоцький В. Комунікативна активність територіальної громади в процесі здійснення місцевого самоврядування в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 4 (19). С. 240–251.

44. Поради про те, як зробити комунікації в громаді ефективними. URL: http://sg.vn.ua/news/p-yat-porad-pro-te-yak-zrobyty-komunikatsiyi-u-gromadi-

efektyvnymy/ (дата звернення: 16.11.2024).

45. Прийом громадян Василівської районної державної адміністрації Запорізької області. URL: https://vasrda.gov.ua/grafik-prijomu-gromadyan-11-46-26-14-12-2021/ (дата звернення: 19.10.2024).

46. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки : Указ Президента України від 7 вересня 2021 року № 487/2021. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text (дата звернення: 16.11.2024).

47. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text (дата звернення: 16.11.2024).

48. Публікація звітів, рішень та бюджетів Василівської районної державної адміністрації Запорізької області. URL: https://vasrda.gov.ua/bjudzhet-12-01-10-14-12-2021/ (дата звернення: 16.11.2024).

49. Розпорядження голови Василівської районної державної адміністрації Запорізької області. URL: https://rada.info/upload/users_files/02140857/76d6b2af4d436f8a01e08eb8b63b180a.pdf (дата звернення: 16.11.2024).

50. Рущак І. Я. Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи як учасники адміністративного судочинства в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 247 с.

51. Свєженцева Ю. О. Планування й реалізація участі громадськості як складова ефективної комунікаційної стратегії територіальної громади. 2024. URL: https://www.mdi.org.ua/images/2024/02.2024/08.24/08-02-24-Presentation-OMS-4-YSvezhentseva.pdf (дата звернення: 18.11.2024).

52. Спілкування» та «комунікація. URL: https://chcptucourse.pp.ua/page5.html (дата звернення: 16.11.2024).

53. Сурмін Ю. П., Бакуменко В. Д., Михненко А. М. та ін.

Енциклопедичний словник з державного управління. 2010. 820 с.

54. Сус Л. Проведення децентралізаційних реформ: уроки для України. *Фінансові інструменти регіонального розвитку :* матер. Всеукр. наук.- практ. інтернет-конф. (28 жовтня 2016 р.). Житомир : ЖНАЕУ, 2016. С. 20–23.

55. Телефони прямих «гарячих» телефонних ліній Василівської районної державної адміністрації Запорізької області. URL: https://vasrda.gov.ua/telefonni-garyachi-linii-11-46-34-14-12-2021/ (дата звернення: 16.11.2024).

56. Тітаренко І., Хачатурова А., Фоменко В., Комар М., Гнидюк А., Євстігнєєва О. Ефективні комунікації. 2020. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Effective_communications_for_VRU_ua.pdf (дата звернення: 18.11.2024).

57. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.

58. Чекотило Т. Соціальні комунікації в умовах воєнного стану. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/93097 (дата звернення: 13.11.2024).

59. Чирак І. М. Економіка соціальних медіа: навчальний посібник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 300 с.

60. Чудовська І. Соціологія масових комунікацій: Навч. посіб. Київ : 2021. 235 с.

61. Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін.; Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. Київ: НІСД, 2020. 153 с.

62. Шупта І., Дем’янов О. Цифрові комунікації в глобальному просторі та їх вплив на діяльність. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Політичні науки та публічне управління. № 5(71). 2023. С. 133–141.

63. Як зробити місцеву владу прозорішою? Аналітичний звіт. URL: #TransparentCities. URL: https://ti-ukraine.org/wp-

content/uploads/2017/12/anatitychnyy-zvit_prozorist.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

64. Citizen Participation in the Legislative Process. URL: https://parlamericas.org/uploads/documents/Toolkit_Citizen-Participation-in-the-Legislative-Process.pdf (дата звернення: 16.11.2024).

65. Citizens' Participation in Local Self-Government. URL: https://library.fes.de/pdf-files/bueros/vifaost/a02-00023.pdf (дата звернення: 16.11.2024).

66. Digital Government Factsheet 2019 Poland. URL: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/Digital_Government_Factsheets_Poland_2019_4.pdf (дата звернення: 19.11.2024).

67. Facebook-сторінка Василівської районної державної адміністрації. URL: https://www.facebook.com/vasrda/ (дата звернення: 16.11.2024).

68. Municipalities and regions. URL: https://www.government.se/government-policy/municipalities-and-regions/#:~:text=Local%20self%2Dgovernment%20and%20the,in%20municipal%20and%20regional%20councils. (дата звернення: 10.11.2024).

69. National tripartite social dialogue: an ILO guide for improved governance. International Labour Office, Social Dialogue and Tripartism Unit, Governance and Tripartism Department. *Geneva: ILO*. 2013. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_dialogue/@dialogue/documents/publication/wcms_231193.pdf (дата звернення: 13.11.2024).

70. Open data portals around Europe: Sweden encouraging and fueling innovation. 2024. URL: https://data.europa.eu/en/news-events/news/open-data-portals-around-europe-sweden-encouraging-and-fueling-innovation (дата звернення: 16.11.2024).

71. Single country profile. URL: https://www.esdn.eu/country-profiles/detail?tx_countryprofile_countryprofile%5Baction%5D=show&tx_countryprofile_countryprofile%5Bcontroller%5D=Country&tx_countryprofile_countryprofile

%5Bcountry%5D=11&cHash=fad1f687ff5a2913c6d35902aaca893f (дата звернення: 14.11.2024).

72. State and regional organization. URL: https://www.welcometofrance.com/en/fiche/state-and-regional-organization (дата звернення: 16.11.2024).

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Казанцева Валерія Юріївна, магістрант 2 курсу магістратури, форма навчання заочна, факультет соціології та управління, спеціальність «публічне управління та адміністрування» освітньо-професійна програма «публічне управління та адміністрування», адреса електронної пошти kazanceva8448@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Комунікація органів місцевого самоврядування та громади в умовах децентралізації» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (студент) Казанцева В.Ю.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (науковий керівник) Бойко Г.В.